

Rapport

Datum: 6 augustus 1998

Rapportnummer: 1998/332

Klacht

Op 16 december 1996 ontving de Nationale ombudsman een verzoekschrift van de heer L., ingediend door mevrouw mr. M.Meerman-Padt, advocaat te Haarlem, met een klacht over gedragingen van het Bureau Internationale Rechtshulp (BIR) van het Ministerie van Justitie te 's-Gravenhage, het openbaar ministerie te Haarlem, de Immigratie- en Naturalisatie Dienst (IND) van het Ministerie van Justitie op de Luchthaven Schiphol en de vreemdelingendienst van het regionale politiekorps Flevoland te Almere. Naar deze gedragingen werd een onderzoek ingesteld, waarbij de gedragingen van het Bureau Internationale Rechtshulp van het Ministerie van Justitie te 's-Gravenhage, het openbaar ministerie te Haarlem en de Immigratie- en Naturalisatie Dienst (IND) op de Luchthaven Schiphol worden aangemerkt als een gedraging van de Minister van Justitie en de gedraging van de vreemdelingendienst van het regionale politiekorps Flevoland te Almere wordt aangemerkt als een gedraging van de beheerder van het regionale politiekorps Flevoland (de burgemeester van Lelystad). Op grond van de namens verzoeker verstrekte gegevens werd de klacht als volgt geformuleerd:

Verzoeker klaagt over de handelwijze van het Bureau Internationale Rechtshulp van het Ministerie van Justitie en/of het openbaar ministerie te Haarlem en/of de Immigratie en Naturalisatiedienst en/of de vreemdelingendienst van het regionale politiekorps Flevoland met betrekking tot zijn uitlevering aan de Verenigde Staten van Amerika op 1 juni 1996. Hij klaagt er in dit verband met name over dat de Minister van Justitie de beslissing van de arrondissementsrechtbank te Haarlem van 30 mei 1996 tot onmiddellijke invrijheidstelling heeft gefrustreerd door:

- hem in vreemdelingendetentie te laten nemen en - vervolgens op 31 mei 1996 alsnog een uitleveringsbesluit te nemen. Voorts klaagt hij erover dat het Bureau Internationale Rechtshulp van het Ministerie van Justitie zijn advocaat niet tijdig heeft geïnformeerd over de last tot uitlevering van 31 mei 1996.

Achtergrond

Zie de **BIJLAGE**.

Onderzoek

In het kader van het onderzoek werd de Minister van Justitie en de beheerder van het regionale politiekorps Flevoland verzocht op de klacht te reageren en een afschrift toe te sturen van de stukken die op de klacht betrekking hebben. Tijdens het onderzoek kregen betrokkenen over en weer de gelegenheid op de door ieder van hen verstrekte inlichtingen te reageren. Tevens werd verzoeker en de Minister van Justitie een aantal specifieke vragen gesteld. Een betrokken ambtenaar van de regiopolitie Flevoland legde een

verklaring af. Het resultaat van het onderzoek werd als verslag van bevindingen gestuurd aan betrokkenen. De korpsbeheerder deelde mee zich met de inhoud van het verslag te kunnen verenigen. De reactie van de Minister van Justitie gaf aanleiding het verslag op een enkel punt te wijzigen. Verzoeker gaf binnen de gestelde termijn geen reactie.

Bevindingen

De bevindingen van het onderzoek luiden als volgt:

. De feiten

1. Op 25 september 1995 arriveerde verzoeker op luchthaven Schiphol. Hij was op doorreis vanuit Belgrado, via Amsterdam naar Parijs. Op Schiphol werd verzoeker aangehouden in verband met een verzoek tot uitlevering door de Verenigde Staten van Amerika. Het verzoek tot uitlevering was gericht op strafrechtelijke vervolging van verzoeker ten aanzien van de volgende verdenkingen:
  - a. onttrekking aan het ouderlijk gezag van zijn minderjarige kinderen, gepleegd op of omstreeks 1 oktober 1989; b. het aan het ouderlijk gezag onttrokken houden van deze kinderen, vanaf 1 oktober 1989; c. het plegen van valsheid in geschrifte op 5 oktober 1988 en 14 oktober 1988 in verband met het verkrijgen van paspoorten voor de kinderen. In verband met dit verzoek tot uitlevering werd verzoeker in uitleveringsdetentie genomen. Tegen verzoeker was in (voormalig) Joegoslavië eveneens een strafrechtelijke procedure gevoerd in verband met de eerste verdenking. In het kader van die procedure had verzoeker reeds zeven maanden in detentie doorgebracht.
2. De arrondissementsrechtbank te Haarlem achtte bij beslissing van 6 februari 1996 de uitlevering van verzoeker toelaatbaar voor zover het de verdenking ter zake van valsheid in geschrifte betrof (zie hiervoor onder 1.c.). De uitlevering ter zake van de verdenking van kort gezegd onttrekking van de kinderen aan het gezag van de moeder als genoemd onder 1.a., achtte de rechtbank niet toelaatbaar omdat verzoeker voor dat feit reeds door de Joegoslavische rechter was veroordeeld. Het verzoek ten aanzien van de verdenking als genoemd onder 1.b. achtte de rechtbank ontoelaatbaar in verband met ongenoegzaamheid van stukken (zie **ACHTERGROND**, onder 1.). Uit de uitspraak komt verder naar voren dat de rechtbank in verband met het uitleveringsverzoek de identiteit van verzoeker had vastgesteld.
3. De Minister van Justitie stelde naar aanleiding van deze beslissing van de arrondissementsrechtbank te Haarlem de Amerikaanse autoriteiten in de gelegenheid het uitleveringsverzoek en de daarbij behorende stukken aan te vullen. Het Ministerie van Justitie heeft het aanvullende uitleveringsverzoek vervolgens op 11 april 1996 doorgestuurd aan de officier van justitie te Haarlem, met het verzoek de zaak ter behandeling voor te leggen aan de arrondissementsrechtbank aldaar.
4. Op 30 mei 1996 verhoorde de rechtbank verzoeker in verband met dit aanvullende

uitleveringsverzoek. De aantekeningen van de griffier met betrekking tot deze zitting omvatten onder meer het volgende:

"De rechtbank beslist op het verzoek tot onmiddellijke invrijheidstelling, dat de uitleveringsdetentie, waarin (verzoeker; N.o.) zich op dit moment bevindt in verband met het oorspronkelijke uitleveringsverzoek, wordt opgeheven en beveelt de onmiddellijke invrijheidstelling van de opgeëiste persoon (verzoeker; N.o.). Immers de opgeëiste persoon verblijft inmiddels al ruim 15 maanden in hechtenis in verband met de hem verweten feiten, waarvan al 8 maanden in uitleveringsdetentie, terwijl zowel door het openbaar ministerie als de opgeëiste persoon geen cassatie is ingesteld tegen de uitspraak van de rechtbank van 6 februari 1996 op het oorspronkelijke uitleveringsverzoek. Naar analoge toepassing van de in het Wetboek van Strafvordering omschreven wettelijke bepalingen voor de voorlopige hechtenis en met name artikel 67a lid 3 (zie **ACHTERGROND**, onder 4.; N.o.) van dat wetboek is de rechtbank van oordeel, dat aan de opgeëiste persoon in geval van veroordeling in verband met het feit waarvoor de uitlevering toelaatbaar is verklaard geen onvoorwaardelijke vrijheidstraf of tot vrijheidsbeneming strekkende maatregel zal worden opgelegd die langer zal zijn dan hij nu reeds in detentie heeft doorgebracht. De voorzitter deelt de opgeëiste persoon vervolgens mede, dat de gebruikelijke praktische gang van zaken is dat hij thans wederom met de parketpolitie terug gaat naar het huis van bewaring, nu

zich daar al zijn persoonlijke bezittingen bevinden en dat hij aldaar direct in vrijheid zal worden gesteld. De opgeëiste persoon dankt de rechtbank voor haar beslissing. De voorzitter bepaalt de uitspraak op 13 juni 1996 en sluit de zitting."

5. Naar aanleiding van deze beslissing van de rechtbank vond op 30 mei 1996 telefonisch contact plaats tussen het Bureau Internationale Rechtshulp in Strafzaken en de Immigratie- en Naturalisatiedienst van het Ministerie van Justitie (IND). Uiteindelijk verzocht het plaatsvervangend hoofd van het aanmeldcentrum Schiphol de vreemdelingendienst van het regionale politiekorps Flevoland te Almere telefonisch en per fax, verzoeker aan te houden respectievelijk in bewaring te stellen op grond van de Vreemdelingenwet.

6. In het faxbericht van het plaatsvervangend hoofd van het aanmeldcentrum Schiphol van 30 mei 1996 aan de vreemdelingendienst te Almere staat onder meer het volgende: "Hierbij verzoek ik u de vreemdeling (verzoeker; N.o.) op grond van artikel 26 van de Vreemdelingenwet (zie **ACHTERGROND**, onder 6.; N.o.) terzake illegaal verblijf in bewaring te stellen. Betrokkene wordt op dit moment vervoerd naar de penitentiaire inrichting in Almere. Eerder heeft betrokkene in uitleveringsdetentie verbleven, welke thans direct zal worden opgeheven. Ik verzoek u zo spoedig mogelijk in contact te treden met de penitentiaire inrichting te Almere en betrokkene in bewaring te stellen. (...) Morgen zal het Ministerie van Justitie in Den Haag op deze zaak terug komen en (zal; N.o.) IND Schiphol contact met u opnemen."

7. Verzoeker werd vervolgens op 30 mei 1996 om 20.15 uur in het huis van bewaring Almere staande gehouden door ambtenaren van de vreemdelingendienst. Deze

staandehouding vond plaats op basis van artikel 19 van de Vreemdelingenwet met als doel het vaststellen van de identiteit en verblijfsstatus van verzoeker (zie **ACHTERGROND**, onder 6.; N.o.). Verzoeker werd daartoe overgebracht naar het politiebureau te Almere. Op 31 mei 1996 werd de termijn van ophouden op basis van artikel 19, derde lid Vw verlengd met twee maal 24 uur.

8. Op 31 mei 1996 besliste de Minister van Justitie dat verzoeker diende te worden uitgeleverd voor zover de arrondissementsrechtbank te Haarlem dit toelaatbaar had geacht bij uitspraak van 6 februari 1996 (zie hiervoor, onder 2.). Diezelfde dag zond de officier van justitie per fax onder meer een last tot aanhouding en uitlevering ten behoeve van de uitlevering van verzoeker aan de Koninklijke marechaussee op luchthaven Schiphol. Tevens zond de Minister van

Justitie op 31 mei 1996 een faxbericht aan het kantoor van de advocaat van verzoeker met een afschrift van de beschikking tot uitlevering. Deze fax werd die dag om 16.08 uur verzonden.

9. In de last tot uitzetting van 31 mei 1996 staat onder meer:

"De officier van justitie in het arrondissement Haarlem; **Gezien** de beschikking van de Minister van Justitie d.d. 31 mei 1996 (...) ertoe strekkende dat (verzoeker; N.o.) zal worden uitgeleverd aan de autoriteiten van de Verenigde staten van Amerika; **Gezien** artikel 40 van de Uitleveringswet; **Beveelt** dat (verzoeker; N.o.) zal worden aangehouden; **Gelast** dat (verzoeker; N.o.) binnen de in artikel 40 van de uitleveringstermijn van 48 uren zal worden uitgeleverd aan de autoriteiten van de verenigde Staten van Amerika; **Beveelt** dat de opgeëiste persoon binnen die termijn aan de Amerikaanse autoriteiten zal worden overgedragen."

10. Op 1 juni 1996 bracht de vreemdelingendienst verzoeker naar Schiphol, alwaar hij werd overgedragen aan de Koninklijke Marechaussee. De Koninklijke Marechaussee heeft verzoeker vervolgens op 1 juni 1996 feitelijk uitgeleverd aan de autoriteiten van de Verenigde Staten van Amerika.

11. Op 13 juni 1996 deed de arrondissementsrechtbank te Haarlem uitspraak naar aanleiding van het tweede uitleveringsverzoek. In deze uitspraak overwoog de rechtbank ondermeer dat verzoeker in (voormalig) Joegoslavië reeds terecht had gestaan en was vrijgesproken voor het, naar de rechtbank begreep, bij voortduring onttrokken houden aan het bevoegde ouderlijk gezag van zijn minderjarige kinderen (zie ook hiervoor, onder 1.a.). Op grond van die overweging verklaarde de rechtbank de uitlevering van verzoeker op basis van het tweede uitleveringsverzoek ontoelaatbaar. Bij beschikking van 8 augustus 1996 besloot de Minister van Justitie de verzochte - tweede - uitlevering te weigeren.

12. Bij brief van 25 juni 1996 schreef de advocaat van verzoeker aan de Minister van Justitie onder meer:

"L. heeft de kinderen van 1989 tot juni 1995 in het voormalige Yoegoslavië verzorgd. In dat land zijn in die periode allerlei zowel strafrechtelijk als civielrechtelijke procedures gevoerd, waarbij ondermeer:

1) Cliënt een straf c.q. straffen opgelegd heeft gekregen voor het meenemen van zijn kinderen. 2) Cliënt uiteindelijk het gezag over zijn kinderen kreeg toegewezen. De straf(fen) is (zijn) ten uitvoer gelegd in Yoegoslavië en cliënt heeft - ondermeer - 7 maanden in voorlopige hechtenis doorgebracht van september 1992 tot plus minus half maart 1993. (...) Vanaf september 1995 heb ik door het overleggen van stukken (vonnissen etc.) uit het voormalige Yoegoslavië getracht Justitie ervan te overtuigen dat mijn cliënt voor de kwestie met betrekking tot het meenemen van zijn kinderen in Yoegoslavië reeds uitvoerig was berecht. Daartoe heb ik brieven geschreven, diverse malen telefonisch contact opgenomen met uw Bureau Internationale Rechtshulp. In februari 1996 heb ik u schriftelijk verzocht cliënt aan de hand van het vonnis van de Rechtbank Haarlem, waarbij de uitlevering toelaatbaar was geacht voor wat betreft valsheid in geschrifte doch ontoelaatbaar voor wat betreft de "kidnapping" zo spoedig mogelijk aan de USA uit te leveren. U antwoordde daarop bij brief d.d. 8 maart 1996 dat voorzover de Rechtbank Haarlem de uitlevering ontoelaatbaar had geacht wegens ongenoegzaamheid van stukken, u een aanvullend uitleveringsverzoek van de USA afwachtte. Daar de detentie cliënt zwaar viel heb ik bij elke mogelijke gelegenheid die zich voordeed, de Rechtbank Haarlem mondeling om beëindiging van de gevangenhouding verzocht. Ondertussen zat mijn cliënt al vele maanden in de gevangenis te Scheveningen. Nadat hem duidelijk was geworden dat u een nader uitleveringsverzoek afwachtte, zodat de kwestie nog maanden kon duren, besloot cliënt niet meer te eten en niet meer te drinken. Bij de laatste verlenging gevangenhouding op 23 mei 1996 was cliënt sterk vermagerd en ziek. Hij was dermate verzwakt dat hij gedesoriënteerd raakte en zijn arm gebroken had. De Arrondissementsrechtbank te Haarlem heeft op 30 mei 1996 de uitlevering ten aanzien van het meenemen van de kinderen alsmede het onttrekken aan het gezag behandeld. Tevens is op die dag de uitleveringsdetentie opgeheven en de onmiddellijke invrijheidstelling van L. gelast. De Rechtbank overwoog daarbij ondermeer dat:

.

L. inmiddels 15 maanden (waarvan 7 in Yoegoslavië) in hechtenis had doorgebracht voor a) de valse aanvraag van paspoorten b) het voortgezette onttrekken aan het gezag na de vonnissen van de Rechtbank in Nis (Yoegoslavië); · naar Nederlands recht (strafvordering) waarmee ook rekening gehouden moet worden, L. voor een dergelijk feit zeker geen langere straf dan 15 maanden onvoorwaardelijke gevangenisstraf opgelegd zou krijgen; · niet verwacht mag worden dat L. in Amerika tot een langere straf zal worden veroordeeld. Uitsluitend ter afhandeling van zijn invrijheidstelling is cliënt die dag nog mee teruggegaan naar het Huis van Bewaring Almere-Binnen. De volgende dag (31 mei 1996) heb ik na overleg met de Vreemdelingen Politie Almere, cliënt kunnen medelen dat hij op 1 juni 1996 te 10.45 uur naar Belgrado zou vliegen. Cliënt was erg blij. Aan een nachtmerrie van 8 maanden was een einde gekomen en hij zou terugvliegen naar zijn land. Op dezelfde dag heb ik 's middags nog telefonisch contact met de Officier van Justitie te Haarlem, mevrouw A. gehad, die mij de gang van zaken bevestigde. Rond 16.00 uur die dag ben ik

van kantoor vertrokken. Op maandag 3 juni 1996 vond ik 's ochtends bij mijn aankomst van op kantoor de op vrijdag 31 mei 1996 vanaf 16.08 uur verzonden faxberichten van uw Ministerie, inhoudende de uitleveringsbeschikking en een begeleidende brief. In deze brief wordt ondermeer overwogen dat de uitspraak van de Rechtbank op het aanvullende uitleveringsverzoek (aan mij toegezonden d.d. 11-04-1996) niet kon worden afgewacht. Gezien bovenstaande handelwijze van uw Ministerie, met name die d.d. 31 mei 1996, ben ik van mening dat mijn cliënt niet als een mens, doch als een marionet behandeld is. Waar ik u op 12 maart 1996 verzocht cliënt zo snel mogelijk naar de USA uit te leveren op grond van het vonnis van de Rechtbank Haarlem van 6 februari 1996 was dit niet mogelijk, doch enkele maanden later blijkt dat binnen 24 uur ineens wel mogelijk te zijn als de Rechtbank Haarlem de onmiddellijke invrijheidstelling heeft gelast. U hebt hierbij mijns inziens als Minister van Justitie de beslissing van de Rechtbank Haarlem gefrustreerd.

Door de Officier van Justitie te Haarlem opdracht te geven cliënt in vreemdelingendetentie (ter uitzetting) te nemen hebt u mijns inziens de Officier van Justitie te Haarlem eveneens in een moeilijke positie gebracht. Ik vraag mij in gemoede af of u als Minister van Justitie ook zo gehandeld zou hebben als het niet een uitleveringsverzoek van de USA, doch van het voormalige Yoegoslavië (of van een willekeurig ander land, als bijvoorbeeld Malawi) had betroffen. Door mij bovendien niet tijdig te (laten) informeren op vrijdag 31 mei 1996 een cliënt tijdens het weekeind uit te laten zetten zonder mijn medeweten heb ik geen kort geding tot voorkoming van de uitzetting meer kunnen voeren. Hierdoor is de rechtshulp aan cliënt gefrustreerd. Uw Ministerie heeft mijns inziens onaanvaardbaar gehandeld door cliënt op 31 mei 1996 alsnog uit te leveren ondanks het feit dat de Rechtbank Haarlem op 30 mei 1996 van oordeel was dat een totale (voorlopige) hechtenis van 15 maanden al veel te lang was. Bovendien bleek dat de Rechtbank Haarlem op 13 juni 1996 de uitlevering wegens ne bis in idem ontoelaatbaar heeft verklaard."

13. In aanvulling op de brief van 25 juni 1996 schreef de advocaat van verzoeker de Minister van Justitie op 1 juli 1996 nog het volgende:

"...Het blijkt dat:

1. De vreemdelingenpolitie Almere op 31 mei jl. geweten moet hebben van de op handen zijnde uitzetting naar de USA. Cliënt bemerkte dat de desbetreffende politieambtenaar zich nogal nerveus gedroeg tijdens het telefoongesprek tussen cliënt en ondergetekende waarin ik hem meedeelde dat hij op 1 juni 1996 te 10.45 uur naar Belgrado zou vliegen. Toen mijn cliënt aan de desbetreffende ambtenaar vroeg mij te mogen terugbellen werd hem dat niet toegestaan. Op dat moment voelde cliënt dat er iets "niet goed zat".
2. Eerst 20 minuten voor het aan boord gaan van het vliegtuig naar de USA vertelde een Nederlandse emigratie-officier cliënt dat hij naar de USA zou worden uitgezet. Cliënt vroeg zijn advocaat te mogen bellen. Hem werd toegestaan één telefoontje te plegen. Cliënt heeft toen gekozen voor een telefoontje naar de Yoegoslavische Ambassade. Pas tijdens de vlucht werd hem verteld dat de Nederlandse Minister van Justitie het vrijlatingsbevel van de Rechtbank Haarlem had "overruled". Het bovenstaande geeft aan dat niet alleen de

uitzetting zelf, doch ook de wijze van uitzetting zeer onzorgvuldig is geweest..."

14. In antwoord op de brieven van de advocaat van verzoeker van 25 juni 1996 en 1 juli 1996 schreef de Minister bij brief van 15 augustus 1996 onder meer:

"Ten behoeve van de onderbouwing van mijn weerlegging van uw conclusie, stel ik eerst, waarschijnlijk ten overvloede, een aantal uitgangspunten in het uitleveringsrecht voorop. Het uitleveringsverdrag tussen Nederland en de VS verplicht te voldoen aan een verzoek tot uitlevering, tenzij de in dit verdrag vervatte gronden tot weigering van toepassing zijn (zie **ACHTERGROND**, onder 3.; N.o.). Voor de nationale procedure die moet leiden tot de beslissing is de Uitleveringswet van toepassing. Deze wet voorziet tevens in de mogelijkheid dat een opgeëiste persoon in detentie blijft totdat op het uitleveringsverzoek is beslist en deze ook daadwerkelijk aan de verzoekende staat wordt uitgeleverd. Het doel van deze regeling is te voorkomen dat de opgeëiste persoon door zich bijvoorbeeld naar het buitenland te begeven, kan onttrekken aan een beslissing tot uitlevering en daarmee de in de uitleveringsverdragen vervatte uitleveringsverplichting illusoir maakt (zie **ACHTERGROND**, onder 1.; N.o.) Uw cliënt is in uitleveringsdetentie genomen ten behoeve van het Amerikaanse verzoek tot uitlevering. Deze detentie was in het licht van de uitleveringsverplichting noodzakelijk daar hij vreemdeling is en niet over een vaste woon- of verblijfplaats in Nederland beschikt. Bij uitspraak van 6 februari 1996 van de Rechtbank Haarlem is de uitlevering toelaatbaar verklaard voor 'valsheid in geschrifte' en voor het overige ontoelaatbaar verklaard, waarvan een deel wegens ondermeer ongenoegzaamheid der stukken. Daar tegen de uitspraak geen cassatie is ingesteld, is deze 20 februari 1996 onherroepelijk geworden met uitzondering van het deel dat ontoelaatbaar was verklaard wegens ongenoegzaamheid der stukken. Voor dat deel is immers een verdere procedure gevolgd. Hiermee was gegeven dat de Amerikaanse autoriteiten in ieder geval recht hadden op een ministeriële beslissing met betrekking tot de feiten in het verzoek waarover de rechtbank onherroepelijk had beslist. Op dat moment was ook duidelijk dat zich niets verzette tegen een beslissing tot uitlevering voor het feit waarvoor de toelaatbaarheid was vastgesteld, althans er is niets aangevoerd op grond waarvan de uitlevering voor dit feit zou moeten worden geweigerd. Zoals u ook zelf meedeelt, heeft uw cliënt toen ook aangedrongen op een spoedige uitlevering.

Echter, nu de uitlevering voor een deel ontoelaatbaar was verklaard wegens ongenoegzaamheid der stukken, was het op basis van de uitleveringswet mogelijk de Amerikaanse autoriteiten alsnog in de gelegenheid te stellen nadere stukken over te leggen, op grond waarvan het verzoek voor wat betreft dit deel opnieuw ter beoordeling aan de rechtbank kon worden voorgelegd. Daar de Amerikaanse autoriteiten er van begin af aan geen misverstand over hebben laten bestaan dat zij zeer veel belang hechten aan de uitlevering in deze zaak en dan vooral met betrekking tot het feit van de 'kinderontvoering' is van deze in de uitleveringswet gegeven mogelijkheid gebruikt gemaakt. Eveneens met toepassing van het bepaalde in de uitleveringswet heb ik daarop in afwachting van de nadere behandeling door de rechtbank mijn beslissing op het verzoek aangehouden. U bent hiervan ook bij brief van 8 maart 1996 op de hoogte gesteld.

Daarmee was ook de mogelijkheid gegeven de uitleveringsdetentie van uw cliënt te verlengen. De Amerikaanse autoriteiten hebben er alles aan gedaan om met spoed te voldoen aan het verzoek tot het overleggen van nadere stukken. Na ontvangst zijn deze conform het bepaalde in de uitleveringswet op 11 april 1996 voor verdere behandeling toegezonden aan de officier van justitie. Daarbij is telefonisch aangedrongen op een spoedige behandeling. De rechtbank bleek echter niet eerder dan eind mei voor de nieuwe behandeling tijd te kunnen inruimen. Gegeven de tot dan toe gevolgde procedure, gelet op de gecompliceerdheid van de zaak en gelet op het belang dat de VS aan deze uitleveringszaak hechtte, was een beslissing alsnog voordat de rechter uitspraak zou hebben gedaan, niet aan de orde. Tevens bracht deze procedure met zich mee dat alle bezwaren van uw cliënt tegen de uitlevering voor de zogenaamde 'kinderontvoering' alsnog bij de rechtbank konden worden ingebracht, hetgeen ook daadwerkelijk is gebeurd. Het besluit van uw cliënt om niet meer te eten en niet meer te drinken, nadat hem duidelijk was geworden dat eerst ook nog de behandeling van de nadere stukken moest worden afgewacht, kon geen reden zijn van de procedure af te wijken. Immers, indien aan de druk van een hongerstaking wordt toegegeven, wordt geen recht gedaan aan de uitleveringsverplichting, althans aan een zorgvuldige procedure waar de verzoekende staat recht op heeft. Hierbij wil ik tevens opmerken dat de lengte van de procedure ook wordt bepaald door de juridische opstelling van de opgeëiste persoon.

Deze heeft de mogelijkheid om na aanhouding te kiezen voor de zogenaamde verkorte procedure of tegen een voor hem (deels) ongunstige beslissing van de rechtbank in cassatie te gaan. Zo had uw cliënt ook nog de mogelijkheid om in cassatie te gaan indien de verdere procedure op de meest gebruikelijke wijze was verlopen en de rechtbank op grond van de aanvullende stukken alsnog voor het betreffende feit de uitlevering toelaatbaar had verklaard. De termijn die uw cliënt inmiddels in detentie verbleef, is geenszins uitzonderlijk in uitleveringsprocedures. Nog op 23 mei 1996 wordt de gevangenhouding van uw cliënt verlengd. Bij de behandeling van de aanvullende stukken op 30 mei heft de rechtbank echter de uitleveringsdetentie op en gelast ze onmiddellijke invrijheidstelling van uw cliënt. Het is niet van belang de overwegingen van de rechtbank terzake nader te beoordelen in het licht van de verdragsverplichting en de uitleveringswet. Feit is dat met een onmiddellijke invrijheidstelling de eerdere toelaatbaarverklaring van de rechtbank niet ongedaan kan worden gemaakt. Een invrijheidstelling kan geen verdere consequentie hebben dan dat de opgeëiste persoon de beslissing op het verzoek in vrijheid kan afwachten. Dit afwachten moet dan noodzakelijkerwijs in Nederland plaatsvinden, immers indien de opgeëiste persoon zich naar het buitenland begeeft, onttrekt hij zich aan de Nederlandse rechtsmacht en vervalt de mogelijkheid tot uitlevering door Nederland. In de onderhavige zaak zou de uitleveringsverplichting voor het gedeelte waarvoor de rechtbank de uitlevering reeds toelaatbaar had verklaard, daardoor niet nagekomen kunnen worden. Uw cliënt, een vreemdeling, zou, bij het ontbreken van een uitleveringsdetentietitel Nederland dienen te verlaten om reden dat hij niet in het bezit was van een geldige verblijfstitel en evenmin hier te lande beschikte over een vaste woon- of

verblijfplaats. Derhalve is uw cliënt in vreemdelingendetentie (ter uitzetting) gesteld. Ten tijde dat uw cliënt zich in vreemdelingendetentie bevond, is contact opgenomen met de Amerikaanse autoriteiten om na te gaan of deze een uitlevering enkel voor de valsheid in geschrifte nog opportuun achtten, mede gelet ook op de tijd die de opgeëiste persoon inmiddels reeds in uitleveringsdetentie had doorgebracht. Overigens merk ik op, mede in verband met de overweging van de rechtbank voor de onmiddellijke invrijheidstelling, dat er geen verdragsverplichting bestaat om in uitleveringsdetentie doorgebrachte tijd af te trekken van een eventueel bij de veroordeling op te leggen vrijheidsstraf. Ondanks het tijdsverschil tussen

Nederland en Washington, alwaar het U.S. Department of Justice gevestigd is, en tussen Washington en het behandelend Amerikaanse OM aan de westkust van de VS, was reeds voor de middag van 31 mei het antwoord van de Amerikaanse autoriteiten binnen. Ze gaven nadrukkelijk te kennen dat de uitlevering, ook al zou deze enkel plaatsvinden voor het enkele feit waarvoor de uitlevering reeds toelaatbaar was verklaard, gewenst was en Nederland zich derhalve aan de verdragsverplichting diende te houden. Op basis van de onherroepelijke uitspraak van de rechtbank van 6februari 1996 is toen een beschikking tot uitlevering opgemaakt voor het feit dat de rechtbank bij die uitspraak (de uitlevering; N.o.) toelaatbaar had verklaard en is de uitlevering voor de overige feiten geweigerd. Daar bij het ontbreken van een detentietitel de uitleveringswet in artikel 40 voorziet in een aanhouding van slechts tweemaal 24 uur moest de uitlevering ook binnen deze termijn geschieden. Het was ook duidelijk dat de vreemdelingendetentie slechts kon voortduren tot de eerstvolgende gelegenheid dat uw cliënt het land kon verlaten. Meteen na tekening van de beschikking op 31 mei in de namiddag is deze per fax doorgezonden naar de officier van justitie te Haarlem met het verzoek deze aan uw cliënt uit te reiken en tevens zorg te dragen voor de feitelijke uitlevering. De officier van justitie is toen tevens gemachtigd om op grond van artikel 40 van de Uitleveringswet uw cliënt wederom aan te houden. Daarmee was tevens weer de mogelijkheid gegeven uw cliënt in detentie te nemen teneinde de feitelijke uitlevering te effectueren. Ten behoeve van deze effectuering is een vlucht op 1 juni in de ochtend naar de Verenigde Staten geboekt. Meteen na de toezending van de beschikking per fax aan de officier van justitie, is de beschikking met een begeleidende brief ook aan uw kantoor gefaxt. Zoals u mededeelt is deze fax op 31 mei 1996 om 16.08, dus nog ruim binnen algemeen geldende kantoortijd, op uw kantoor ontvangen. Dat u uw kantoor, zoals u schrijft, net daarvoor had verlaten en pas de maandag daarna kennis nam van de inhoud en u derhalve niet meer de mogelijkheid had een kort geding in te stellen, kan het ministerie niet verweten worden. Door deze beschikking ook u meteen per fax te doen toekomen is ook richting uw cliënt de nodige zorgvuldigheid in acht genomen. Gegeven de reeds door de rechtbank genomen beslissing inzake de uitlevering, gelet op de uitleveringsverplichting en de beslissing van de rechtbank ten aanzien van de detentie met het gevolg

dat uw cliënt onmiddellijk het land zou verlaten, lag met toepassing van de mogelijkheden die het uitleveringsrecht biedt, een uitlevering op zeer korte termijn in de rede. Uit het bovenstaande volgt dat ik uw conclusie dat er in dezen onaanvaardbaar gehandeld zou zijn, niet deel. Zoals u bekend is, heeft de rechtbank op 13 juni 1996 de uitlevering ontoelaatbaar verklaard voor het feit waarop de aanvullende stukken zagen. Bij beschikking van 8 augustus 1996 heb ik dan ook in aanvulling op mijn beschikking van 31 mei 1996 de uitlevering voor dit feit expliciet geweigerd. Een afschrift van deze beschikking heb ik u en de Amerikaanse autoriteiten eveneens doen toekomen. Op grond van het zogenaamde specialiteitsbeginsel in het uitleveringsrecht kan uw cliënt in de VS dus enkel vervolgd worden voor de 'valsheid in geschrifte'."

15. De advocaat van verzoeker schreef verzoeker op 12 september 1996 een brief in het kader van de Amerikaanse strafzaak. Deze brief bevat een chronologisch overzicht van de behandeling van de beide uitleveringsverzoeken. Vervolgens schrijft de advocaat: "Dit betekent dat u correct bent uitgeleverd op het punt van de paspoortfraude. Dat wil zeggen, de Amerikaanse autoriteiten kunnen u in Amerika vervolgen voor de paspoortfraude. Wel dient u daarbij te laten aanvoeren (door uw advocaat) dat de rechtbank Haarlem in Nederland onder meer heeft geoordeeld dat u voor paspoortfraude ook al veel te lang in voorlopige hechtenis hebt gezeten."

. Standpunt verzoeker

1. Het standpunt van verzoeker staat samengevat weergegeven onder **KLACHT**.
2. Bij brief van 24 juni 1997 verzocht de Nationale ombudsman de advocaat van verzoeker onder meer aan te geven met welke onderdelen van de brief van de Minister van Justitie van 15 augustus 1996 zij het niet eens was en waarom dat zo was. Op 26 augustus 1997 deelde zij onder meer het volgende mee. "Door de gang van zaken op 31 mei en 1 juni 1996 heeft de Minister van Justitie de beslissing van de Arrondissementsrechtbank te Haarlem van 30 mei 1996 tot onmiddellijke invrijheidstelling gefrustreerd door hem in vreemdelingendetentie te laten nemen en vervolgens alsnog op 31 mei 1996 een uitleveringsbeslissing te nemen. Uit de brief van 15 augustus 1996 blijkt reeds vóór de

middag van 31 mei 1996 het antwoord van de Amerikaanse autoriteiten omtrent de vraag of de uitlevering voor de feiten waarop die toelaatbaar was verklaard, reeds binnen was. Daaropvolgend is op 31 mei 1996 pas in de namiddag de beschikking tot uitlevering genomen en gezonden naar de Officier van Justitie te Haarlem met het verzoek die aan mijn cliënt uit te reiken en tevens zorg te dragen voor de feitelijke uitlevering. Het had in de rede gelegen dat van de zijde van het Ministerie van Justitie danwel de Officier van Justitie te Haarlem een telefoontje naar mijn kantoor zou zijn gepleegd omtrent de voorgenomen uitlevering. Ik had cliënt dan voor het weekeinde kunnen spreken en een kort geding aanhangig kunnen maken. Uitgerekend die middag heb ik mijn kantoor iets eerder dan normaal (normale tijd is 17.00 uur) verlaten voor een afspraak buitenshuis. Één en ander dient in combinatie te worden gezien met het feit dat cliënt formeel weliswaar is uitgeleverd aan de VS om te worden vervolgd voor valsheid in geschrifte, doch dat inmiddels feitelijk is gebleken wel degelijk in de VS feitelijk is vervolgd voor de ontvoering van zijn kinderen,

waarvoor de uitlevering ontoelaatbaar was geacht. De federal judge heeft cliënt zelfs verboden in contact te treden met zijn kinderen, terwijl zij daartoe in het geheel geen bevoegdheid had."

. Standpunt van de korpsbeheerder

1. Op 7 juli 1997 reageerde de beheerder van het regionale politiekorps Flevoland op de klacht. In zijn brief verwees hij naar de brief van de districtschef Almere van 1 juli 1997, welke brief door hem geheel werd onderschreven. Bij de brief van de korpsbeheerder bevonden zich ondermeer:

- de brief van de districtschef Almere van 1 juli 1997 (zie hierna onder 2.); - het rapport van de chef Vreemdelingendienst van de politie Almere van 30 juni 1996 (zie hierna onder 3.); - het mutatie-rapport ten aanzien van verzoeker, met daarin mutaties gedateerd 30 mei 1996, 31 mei 1996 en 1 juni 1996 (zie hierna onder 4.); - het proces verbaal van 31 mei 1996 van het verhoor van verzoeker, zoals dat had plaatsgevonden op 30 mei 1996 (zie hierna onder 5.); - De stamkaart met betrekking tot verzoeker (zie hierna onder 6.);

2. In de brief van de districtschef Almere van 1 juli 1997 staat onder meer het volgende:

"Uit rapportage van de chef vreemdelingendienst is mij gebleken dat de politie Almere in deze zaak betrokken is geraakt, daar klager in het huis van bewaring Almere gedetineerd is geweest. De vreemdelingendienst heeft op verzoek van klager een vlucht geboekt naar Belgrado. Medewerkers van de politie Almere hebben klager daartoe overgebracht naar Schiphol ter verwijdering uit Nederland naar Joegoslavië. Na overdracht aan de Koninklijke Marechaussee is door tussenkomst van de IND op het laatste moment besloten klager uit te leveren aan de Verenigde Staten. Hierin heeft de vreemdelingendienst Almere geen zeggenschap gehad."

3. In het rapport van de chef vreemdelingendienst van de politie Almere van 30 juni 1996 staat onder meer:

"Naar aanleiding van een faxbericht van het ministerie van Justitie (IND= Immigratie- en Naturalisatiedienst) d.d. 30/05/96 is door medewerkers van de politie Flevoland district Almere de genoemde vreemdeling (verzoeker; N.o.) op 30/05/96 om 20.15 uur ingevolge artikel 19 lid 1 van de vreemdelingenwet staandegehouden ter vaststelling van zijn identiteit en/of verblijfsrechtelijke status. Genoemd faxbericht verzocht de inbewaringstelling van genoemde vreemdeling op grond van artikel 26 van de Vreemdelingenwet inzake illegaal verblijf. Vervolgens is door mij contact opgenomen met de IND. Hieruit bleek dat betrokkene ingevolge een uitleveringsverzoek gedurende 8 maanden gedetineerd heeft gezeten in Nederland. Bij uitspraak van de rechtbank te Haarlem werd vervolgens de uitspraak gedaan dat voortdurende detentie ongeoorloofd was. Vervolgens is de hiervoor genoemde procedure opgestart op initiatief van de IND. Op 31/05/96 om 10.25 uur is door mij rapporteur de termijn van oponthoud verlengd op grond van artikel 19 lid 3 van de vreemdelingenwet. Mij was op dat moment niet duidelijk wat de verblijfsrechtelijke status van betrokkene was. Betrokkene wenste Nederland zo spoedig mogelijk te verlaten. Vervolgens heb ik betrokkene voor de eerstkomende gelegenheid hiertoe geboekt namelijk 01/06/96 om 10.15 uur met de JU 263 naar Belgrado. Immers

betrokkene had een Joegoslavisch paspoort en de toelating aldaar was gewaarborgd. Gelet op het vorenstaande was het niet mogelijk vreemdelingenbewaring toe te passen. Ik heb dit naar de IND aangegeven. Tevens heb ik hen medegedeeld dat ik betrokkene naar Belgrado zou verwijderen tenzij mij een beschikking zou worden verleend waaruit de uitlevering naar de Verenigde Staten zou zijn gerechtvaardigd. Door het personeel van de politie Almere is betrokkene op 01/06/96 naar Schiphol overgebracht ter verwijdering uit Nederland naar Joegoslavië.

Naar ik later heb vernomen is betrokkene op 01/06/96 door tussenkomst van de Koninklijke marechaussee Schiphol uit Nederland verwijderd. Naar ik heb vernomen is betrokkene op het laatste moment uitgeleverd aan de Verenigde Staten. Dit is echter gerealiseerd nadat de vreemdeling was overgedragen aan de Koninklijke marechaussee Schiphol."

4. In het mutatie-rapport ten aanzien van verzoeker staat onder meer:

"30/05/96-80 STAANDEHOUDING VREEMDELING (...) werd de meldkamer gebeld door C. van het Min. v. Justitie afd. Schiphol. Hij deelde mede dat er een persoon werd overgebracht van de rechtbank Haarlem of Alkmaar. Deze persoon zou overgebracht worden naar Almere-Binnen (huis van bewaring; N.o.). Tegen hem was een uitleveringsverzoek gedaan door de USA. Dit verzoek was hedenmiddag door de rechtbank aldaar afgewezen. Nu was het verzoek om hem op grond van de Vreemdelingenwet aan te houden. Zijn vaag verhaal werd op verzoek van de meldkamer met een fax bevestigd (zie hiervoor, onder A.6.; N.o.). E.e.a. zou politiek gevoelig zijn. Contact gehad met Almere-Binnen, dhr. A. Daar werd het verhaal bevestigd. Nadat deze vreemdeling daar verscheen werd hij door ons te 20.29 uur staandegehouden. (...) VREEMDELING VERLENGDE STAANDEHOUDING Tijdstip kennisname: 31/05/96 om 10:04 uur (...) Betrokkene is in verlengde staandehouding gegaan. Vorenstaande in afwachting van zijn uitzetting. (...) VREEMDELINGENZAKEN VERHOOR VREEMDELING Tijdstip kennisname: 30/05/96 om 21:20 uur (...) VREEMDELINGENZAKEN DIVERSEN Tijdstip kennisname: 30/05/96 om 21:20 uur (...) Betrokkene is ongeveer 8 maanden geleden Nederland ingereisd. Hij was op doorreis naar Frankrijk. Dit was in verband met een rechtzaak die tegen hem liep. Bij controle op Schiphol bleek dat de Verenigde Staten een verzoek om uitlevering tegen hem had uitgevaardigd. Dit laatste in verband met problemen tussen hem en zijn ex-vrouw aangaande zijn kinderen. Zijn ex-vrouw heeft via kennissen in het congres haar invloed uitgeoefend. Zodoende "schijnt" ook via het Witte huis druk uitgeoefend te zijn. Betrokkene heeft lopende het uitleveringsverzoek 8 maanden gedetineerd gezeten. Bij uitspraak heeft de rechter te Haarlem uitspraak gedaan dat verdere detentie ongeoorloofd is. Betrokkene moest worden heenge-

zonden. Daar betrokkene gedetineerd zat in het HVB te Almere werd de politie Almere ingeschakeld om betrokkene eventueel middels de Vreemdelingenwet in bewaring te zetten. Bij onderzoek bleek dat vreemdelingenbewaring in deze niet was gerechtvaardigd daar betrokkene in kort verhoor had laten blijken terug te willen naar Belgrado. De eerste

mogelijkheid was op 01/06/96 om 10.45 uur. Daar de vreemdelingenbewaring is gericht op de uitzetting kon in deze worden volstaan met de staandehouding en de verlenging (2x24 uur) daarvan. Betrokkene zal door de basiseenheid worden vervoerd naar Schiphol. Hij moet daar om 08.45 uur aanwezig zijn."

5. In het proces-verbaal van 31 mei 1996 van het verhoor van verzoeker, zoals dat had plaatsgevonden op 30 mei 1996 om 21.20 uur, staat onder meer:

"Nadat de staandegehouden vreemdeling was medegedeeld dat hij/zij zich kan laten bijstaan door een advocaat, verklaarde hij:

Ik ben in Nederland ingereisd ongeveer 8 maanden geleden. Ik was op doorreis naar Frankrijk. Ik wilde bij het Franse consulaat in Nederland een visum aanvragen. De toegang tot Nederland werd mij geweigerd omdat een uitleveringsverzoek tegen mij liep vanuit de Verenigde Staten. (...) verder wil ik hierover niet verklaren. De rechter heeft immers bevolen dat ik moet worden heengezonden. Ik wens dan ook zo spoedig mogelijk terug te keren naar Belgrado."

6. De stamkaart met betrekking tot verzoeker vermeldt onder meer de volgende gegevens:

- grensoverschrijdingsdocument: nationaal paspoort, Joegoslavisch; - voorgeleiding hulpofficier van justitie: 30/05/96 om 21:17, beslissing: insluiten; - Interpelleren: Dactylosc.sign./foto's: ja; - advies m.b.t. interpellatie: nader onderzoek verrichten, datum en tijd: 30/05/96, 21:14 uur; - beslissing hulpofficier van justitie: oponthoud met 2x24 uur verlengen, datum en tijd: 31/05/96, 10:25 uur; - last tot uitzetting door of namens korpschef, datum: 31/05/96; - verblijfplaats betrokkene: arrestantenhuis Almere, datum: 30/05/96, reden: illegaal verblijf, - heenzenden / overdragen: overgedragen datum en tijd: 01/06/96, 08.45 uur soort: ter uitlevering aangeboden aan ander korps: Koninklijke Marechaussee Schiphol, reden: i.v.m. uitleveringsverzoek

- verzoek tot machtiging i.v.m. vertrek: datum verzoek: 31/05/96, beslissing IND; - boeken t.b.v. verwijdering, datum: 31/05/96, reden verwijdering: niet gewenste/ongewenste vreemdeling, datum vertrek: 01/06/96, tijd 10:45 uur, vluchtnr. Ju263, land: Joegoslavië, boeking: akkoord, datum: 31/05/96. Naast deze gegevens bevatte de stamkaart een samenvatting onder het kopje "bijzonderheden" waarin onder meer het volgende was opgenomen:

"Afgesproken dat op 31/05/96 opnieuw contact wordt gezocht met de IND om te kijken wat er met betrokkene moet gebeuren gelet op de vliegtickets die hij bij zich heeft en wat de verblijfsstatus is van betrokkene."

. Standpunt van de Minister van Justitie

1. Op 8 augustus 1997 reageerde de Minister van Justitie op de klacht. In haar brief verwees de Minister allereerst naar de inhoud van haar brief van 15 augustus 1996 aan de advocaat van verzoeker (zie hiervoor, onder A.14.). In aanvulling op die brief bracht de Minister het volgende naar voren:

"De beslissing van de arrondissementsrechtbank te Haarlem van 30mei 1996 tot onmiddellijke invrijheidstelling zag enkel op de uitleveringsdetentie. Op het moment van deze beslissing had de rechtbank nog niet beslist op de aanvullende vordering tot

uitlevering. Wel lag er op dat moment reeds een onherroepelijke beslissing van 6 februari 1996 van diezelfde rechtbank waarbij de uitlevering voor een deel van de feiten toelaatbaar was verklaard. Aan de uitleveringsverplichting die voortvloeit uit het uitleveringsverdrag met de Verenigde Staten kon dus reeds worden voldaan. De opheffing van de uitleveringsdetentie kan mede gelet op het bepaalde in de uitleveringswet inzake de uitleveringsdetentie en gelet op de omstandigheid dat er reeds een toelaatbaarverklaring lag, geen verdere strekking hebben dan dat de opgeëiste persoon niet in uitleveringsdetentie de ministeriële beslissing op het verzoek hoeft af te wachten. Dat laat onverlet dat er een andere wettelijke titel tot ontneming van de vrijheid van toepassing kan zijn. Bij onmiddellijke invrijheidstelling door de rechtbank wordt in alle gevallen nagegaan of betrokkene nog zogenaamde 'vervolgvonnissen' open heeft staan. Betreft het een vreemdeling in de zin van de Vreemdelingenwet, dan wordt tevens nagegaan of deze beschikt over een verblijfstitel. Kan niet onmiddellijk worden vastgesteld of de vreemdeling over een verblijfstitel beschikt, dan wordt deze ingevolge artikel 19 van de genoemde wet overgedragen aan de

vreemdelingendienst van de regiopolitie. In de praktijk wordt een en ander nagegaan door de afdeling ABT van de regiopolitie (Arrestantenzorg, Bewaking en Transport, voorheen de parketpolitie), in overleg met de afdeling executie van het arrondissementsparket. Het ABT baseert zich hierbij op de gedragslijn bij onmiddellijke invrijheidstelling van april 1991, opgesteld door het College van procureurs-generaal in overleg met mijn Ministerie (zie **ACHTERGROND**, onder 2.3; N.o.). In casu bood artikel 19 van de Vreemdelingenwet grond om de heer L. aan te houden en vervolgens op te houden, aangezien niet onmiddellijk kon worden vastgesteld of hij beschikte over een verblijfstitel. Artikel 19, lid 3 van de Vreemdelingenwet bepaalt dat de ophoudtermijn met ten hoogste 48 uur kan worden verlengd voor een nader onderzoek naar identiteit of verblijfsrechtelijke positie. Vervolgens is op 31 mei een beschikking tot uitlevering opgemaakt voor dat deel van het verzoek waarvoor de uitlevering bij onherroepelijke beslissing van de rechtbank Haarlem reeds toelaatbaar was verklaard. Zoals gezegd, de beslissing van de rechtbank tot onmiddellijke invrijheidstelling, stond aan deze beschikking niet in de weg. Deze beschikking is nog dezelfde dag in de loop van de middag per fax aan de officier van justitie verzonden met de machtiging om voor zover nog nodig toepassing te geven aan het bepaalde in artikel 40 van de Uitleveringswet. Daarmee was gegeven dat betrokkene opnieuw in het kader van de uitlevering kan worden aangehouden, maar ook dat dit slechts mogelijk was voor een periode van tweemaal 24 uur en de feitelijke uitlevering derhalve ook binnen die periode zou dienen plaats te vinden. De officier van justitie heeft deze beschikking nog dezelfde dag ter kennis van de Koninklijke Marechaussee op Schiphol gebracht (zie hiervoor, onder A.8. en A.9.; N.o.). Gelet op de korte termijn waarbinnen de feitelijke uitlevering zou dienen plaats te vinden, is de beschikking ook per fax aan het kantoor van de advocate van klager verzonden. In de begeleidende brief, die tegelijk met de beschikking per fax is verzonden, staat ondermeer vermeld dat er is besloten: 'om nu reeds tot daadwerkelijke overbrenging van de opgeëiste persoon over te gaan'(...). Actie

van de advocate, die toch op de hoogte zou moeten zijn van de termijnen, is toen uitgebleven."

2. In aanvulling op de brief van 8 augustus 1997 deelde de Minister van Justitie bij brief van 4 november 1997 onder meer het volgende mee:

"Navraag heeft geleerd dat, ten behoeve van de informatiepositie van een ieder, op 30 mei 1996 telefonische contacten hebben

plaatsgevonden tussen genoemde instanties en de Immigratie- en Naturalisatiedienst om onder andere te onderzoeken in hoeverre het op grond van de Vreemdelingenwet geïndiceerd was om de heer L. in bewaring te nemen. In dit verband verwijs ik naar mijn eerdere brief van 8 augustus 1997 en naar de daarin vermelde gedragslijn bij onmiddellijke invrijheidstelling van april 1991. In telefonisch contact tussen het Bureau Internationale Rechtshulp in Strafzaken en de Immigratie- en Naturalisatiedienst is onder andere aan de orde geweest het verloop van de uitleveringsprocedure, de mogelijkheden en het eventuele verloop van een procedure op basis van de Vreemdelingenwet, het belang dat zijdens de Verenigde Staten van Amerika aan het uitleveringsverzoek werd gehecht en de positie van betrokkene. Op grond van de in dit contact beschikbaar gekomen informatie is zijdens de Immigratie- en Naturalisatiedienst geconcludeerd dat er op dat moment termen aanwezig waren (betrokkene was hier te lande zonder vaste woon- en verblijfplaats, er waren op dat moment redenen aan te nemen dat hij zich zou onttrekken aan toezicht c.q. uitzetting, etc.) om de heer L. op grond van artikel 26 van de Vreemdelingenwet ter fine van uitzetting in bewaring te stellen. Vanuit de Immigratie- en Naturalisatiedienst, AC Schiphol, is aan de vreemdelingendienst de opdracht verstrekt betrokkene op grond van artikel 26 van de Vreemdelingenwet in bewaring te stellen. Zoals mag blijken uit het aan u door de Korpsbeheerder van de politie Flevoland toegezonden rapport van rapporteur V. d.d. 30 juni 1997 (zie hiervoor, onder C.3.; N.o.) is na kort verhoor van de heer L. geconcludeerd dat daartoe geen grond bestond. Wel bleek op dat moment aanleiding te bestaan de heer L. op te houden op grond van artikel 19 van de Vreemdelingenwet. Over de achtergronden daarvan verwijs ik u naar mijn eerdergenoemde brief."

3. Bij de brief van de Minister van Justitie van 4 november 1997 was een fotokopie gevoegd van de handgeschreven aantekeningen die de griffier van de arrondissementsrechtbank Haarlem tijdens de zitting 30 mei 1996 had opgesteld met betrekking tot de behandeling van het tweede uitleveringsverzoek. Op verzoek van de Nationale ombudsman werd door de griffier op 2 december 1997 een uitgetypte versie van deze aantekeningen opgesteld, voor zover deze aantekeningen betrekking hadden op de beslissing tot onmiddellijke invrijheidstelling van verzoeker (zie hiervoor, onder A.4.). De Minister van Justitie zond de uitgetypte aantekeningen op 4 december 1997 aan de Nationale ombudsman. De brief van de griffier van 2 december 1997 bevatte, naast de uitgetypte aantekeningen, onder meer de volgende passage.

"De voorzitter van de meervoudige strafkamer op 30 mei 1996 (...) heeft vermeld uitgetypt verslag gelezen en onderschrijft voormelde weergave van mijn aantekeningen. Hij heeft mij

verzocht u mee te delen dat de rechtbank onthutst was, toen bleek dat aan haar bevel tot onmiddellijke invrijheidstelling door het openbaar Ministerie feitelijk geen gevolg is gegeven."

. Reactie van verzoeker Op 29 december 1997 reageerde verzoekers advocaat op de standpunten van de Minister en de korpsbeheerder. Zij deelde mee te willen volstaan met de mededeling dat zij zich geheel kon verenigen met de aantekeningen van de griffier met betrekking tot de zitting van de arrondissementsrechtbank Haarlem van 30 mei 1996. Daarnaast hechtte zij eraan te wijzen op de reactie van de voorzitter van de desbetreffende strafkamer (zie hiervoor, onder D.).

. Inlichtingen van de chef van de vreemdelingendienst te Almere Op 13 mei 1998 verklaarde de chef van de vreemdelingendienst van de regionale politie Flevoland te Almere telefonisch het volgende tegenover een medewerker van het Bureau Nationale ombudsman:

"Ik herinner mij de zaak van L. (verzoeker; N.o.) nog goed omdat je dit soort zaken niet vaak meemaakt. Ik heb op basis van mijn eigen waarnemingen en op basis van de stukken die bij u aanwezig zijn het rapport van 30 juni 1996 opgemaakt. In aanvulling op dit rapport verklaar ik het volgende. Mijn medewerkers hebben mij de avond van 30 mei 1996 thuis gebeld over deze zaak. Ik ben toen naar het bureau gegaan om de zaak te bekijken. De heer L. was toen al door collega's in het huis van bewaring staande gehouden op basis van artikel 19 van de Vreemdelingenwet. Ik heb vervolgens gesproken met de heer L. en heb voortdurend contact gehad met de IND. Ik vond en vind dat vreemdelingenbewaring op basis van artikel 26 Vw niet aan de orde was. Artikel 19 was wel van toepassing omdat we op 30 mei 1996 niets afwisten van deze man. Ik vond het wel vreemd dat de IND mij niet meer kon vertellen over zijn persoon en zijn status. Het werd mij wel duidelijk gemaakt dat de zaak politiek gevoelig lag. Dat kon naar mijn idee niet iets te maken hebben met de uitzetting naar Joegoslavië omdat ons al diezelfde avond bleek dat hij een geldig paspoort had en toelating gegarandeerd was. De politieke gevoeligheid moest dan ook te maken hebben met de uitleveringskwestie. Ik heb toen nog gezegd dat als de IND wilde dat hij naar Amerika zou worden uitgezet, ik dan wel eerst een beschikking van de

Staatssecretaris van Justitie wilde hebben. Ik kon op basis van de beschikbare gegevens alleen maar uitzetten naar Joegoslavië. Die beschikking is nooit gekomen. Ik heb vervolgens, na de verlenging van de ophouding en na verder onderzoek en overleg, op 31 mei 1996 met toestemming van de IND een last tot uitzetting gegeven en een ticket geboekt voor de eerst mogelijke vliegreis naar Belgrado. Ik weet ook nog heel goed dat L. daar heel blij mee was. Hij wilde naar Joegoslavië. Volgens mij heb ik daarover ook nog contact gehad met zijn advocaat. Ik heb op 31 mei 1996 de ophouding verlengd op basis van artikel 19 lid 3 Vw. Daar kan over gediscussieerd worden, maar ik vond en vind het wel terecht. Op 31 mei 1996 heb ik de laatste gegevens verzameld. Er was toen nog steeds geen reden alsnog vreemdelingenbewaring toe te passen. Ik vond dat toen een te zwaar middel. Betrokkene wilde immers naar Joegoslavië en dat kon ook. Ik heb vervolgens een last tot uitzetting gegeven en was - met het boeken van de ticket - ook bezig met de

daadwerkelijke uitzetting. Dat de eerste mogelijkheid tot uitzetting pas een dag later was stond naar mijn mening daaraan niet in de weg. Ik weet niet of ik het nu nog zo zou doen. Naar mijn mening was invrijheidstelling gezien de last tot uitzetting echter niet aan de orde."

Beoordeling

I. Ten aanzien van de vreemdelingendetentie en het uitleverings besluit

1. Algemeen 1.1. Verzoeker klaagt over de handelwijze van het Bureau Internationale Rechtshulp van het Ministerie van Justitie en/of het openbaar ministerie te Haarlem en/of de Immigratie en Naturalisatiedienst en/of de vreemdelingendienst van het regionale politiekorps Flevoland met betrekking tot zijn uitlevering aan de Verenigde Staten van Amerika op 1 juni 1996. Hij klaagt er in dit verband met name over dat de Minister van Justitie de beslissing van de arrondissementsrechtbank te Haarlem van 30 mei 1996 tot onmiddellijke invrijheidstelling heeft gefrustreerd door:

- hem in vreemdelingendetentie te laten nemen en - vervolgens op 31 mei 1996 alsnog een uitleveringsbesluit te nemen. 1.2.1. Op 25 september 1995 arriveerde verzoeker op de luchthaven Schiphol. Hij was op doorreis vanuit Belgrado, via Amsterdam naar

Parijs. Op Schiphol werd verzoeker aangehouden in verband met een verzoek tot uitlevering door de Verenigde Staten van Amerika. Het verzoek tot uitlevering was gericht op strafrechtelijke vervolging van verzoeker ten aanzien van - kort weergegeven - onttrekking van zijn minderjarige kinderen aan het ouderlijk gezag van zijn ex-echtgenote en het plegen van valsheid in geschrifte. In verband met dit verzoek tot uitlevering werd verzoeker in uitleveringsdetentie genomen. Tegen verzoeker was in (voormalig) Joegoslavië eveneens een strafrechtelijke procedure gevoerd in verband met de eerste verdenking. In het kader van die procedure had verzoeker reeds zeven maanden in detentie doorgebracht. 1.2.2. De arrondissementsrechtbank te Haarlem achtte bij beslissing van 6 februari 1996 de uitlevering van verzoeker toelaatbaar voor zover het de verdenking ter zake van valsheid in geschrifte betrof. Voor het overige werd het uitleveringsverzoek niet toelaatbaar geacht (zie **BEVINDINGEN**, onder A.1. en A.2.). De Minister van Justitie stelde naar aanleiding van deze beslissing van de arrondissementsrechtbank te Haarlem de Amerikaanse autoriteiten in de gelegenheid het uitleveringsverzoek en de daarbij behorende stukken aan te vullen in een tweede uitleveringsverzoek. Hangende de behandeling van dit tweede uitleveringsverzoek bleef verzoeker gedetineerd. Op 30 mei 1996 verhoorde de rechtbank verzoeker in verband met dit aanvullende uitleveringsverzoek. De rechtbank besloot tijdens deze behandeling de uitleveringsdetentie van verzoeker op te heffen en beval zijn onmiddellijke invrijheidstelling. Naar aanleiding van deze beslissing van de rechtbank vond op 30 mei 1996 telefonisch contact plaats tussen het Bureau Internationale Rechtshulp in Strafzaken (BIR) en de Immigratie- en Naturalisatiedienst van het Ministerie van Justitie (IND). Vervolgens verzocht het plaatsvervangend hoofd van de IND op de luchthaven Schiphol de

vreemdelingendienst van het regionale politiekorps Flevoland te Almere telefonisch en per fax, verzoeker aan te houden op grond van de Vreemdelingenwet. 1.2.3. De vreemdelingendienst hield verzoeker op 30 mei 1996 in de avonduren staande op grond van artikel 19 Vreemdelingenwet (Vw, zie **ACHTERGROND**, onder 6.), ter vaststelling van zijn identiteit en verblijfsrechtelijke status. Verzoeker werd vervolgens, eveneens op grond van artikel 19 Vw, opgehouden in het politiebureau te Almere. Aanvankelijk gebeurde dit in afwachting van de uitkomsten van het onderzoek naar verzoekers identiteit en verblijfstatus. In de loop van 31 mei 1996 werd een last tot uitzetting gegeven, waarna de ophouding werd toegepast in afwachting van de feitelijke uitzetting van verzoeker. De ophouding duurde voort tot de vroege ochtend van 1 juni 1996, toen verzoeker naar de luchthaven Schiphol werd vervoerd. Om 8.45 uur is verzoeker overgedragen aan de Koninklijke marechaussee, ter uitzetting naar (voormalig) Joegoslavië. 1.2.4. Op 31 mei 1996 heeft het Bureau Internationale Rechtshulp in Strafzaken contact gezocht met de Amerikaanse autoriteiten met het verzoek mee te delen of de uitlevering van verzoeker, voor zover deze toelaatbaar was geacht bij uitspraak van de rechtbank van 6 februari 1996, opportuun werd geacht. Toen dit het geval bleek te zijn, werd dezelfde dag een beschikking tot uitlevering geslagen. Op basis van deze beschikking gaf de officier van justitie te Haarlem een last tot uitlevering, tevens bevel tot aanhouding van verzoeker. Op basis van deze last heeft de Koninklijke marechaussee verzoeker op 1 juni 1996 aangehouden, en hem vervolgens uitgeleverd aan de autoriteiten van de Verenigde Staten van Amerika.

1.3. Van bestuursorganen en hun medewerkers mag worden verlangd dat zij tot hen gerichte rechterlijke uitspraken prompt en onverkort ten uitvoer leggen. In gevallen zoals dat van verzoeker betekent dit dat wanneer door de rechter de onmiddellijke invrijheidstelling wordt bevolen, de betrokken instanties voortvarend te werk moeten gaan bij de afhandeling van de vrijlating van betrokkene. Het staat de betrokken instantie(s) daarbij overigens vrij om te onderzoeken of er strafrechtelijke of vreemdelingrechtelijke gronden bestaan om hem wederom in detentie te nemen. Ingevolge de desbetreffende gedragslijn van de procureurs-generaal (zie **ACHTERGROND**, onder 2./3.), moet het dan gaan om een aanhouding of staandehouding onmiddellijk na de rechterlijke uitspraak tot onmiddellijke invrijheidstelling.

1.4. Voor het geval dat een vreemdeling niet beschikt over een geldige titel voor verblijf in Nederland staat in het vreemdelingenrecht vrijwillig vertrek, binnen een redelijke termijn, voorop. Dit volgt onder meer uit artikel 24 Vw (zie **ACHTERGROND**, onder 6.) en hoofdstuk A7/1 van de Vreemdelingencirculaire (zie **ACHTERGROND**, onder 7.3.). Met het oog op het geval dat betrokkene (naar verwachting) het land niet vrijwillig verlaat, staan de overheid bepaalde dwangmiddelen ter beschikking om het vertrek te effectueren, zoals met name de vreemdelingenbewaring op grond van artikel 26 Vw (zie **ACHTERGROND**, onder 6.).

2. De onmiddellijke invrijheidstelling

2.1. Tijdens de behandeling van het aanvullende uitleveringsverzoek op 30 mei 1996 besliste de arrondissementsrechtbank te Haarlem tot de onmiddellijke invrijheidstelling van

verzoeker. Blijkens de aantekeningen van de griffier van de zitting deelde de voorzitter van de strafkamer verzoeker ter gelegenheid van deze uitspraak mee dat de gebruikelijke procedure was, dat verzoeker door de parketpolitie zou worden teruggebracht naar het huis van bewaring en dat hij aldaar in vrijheid zou worden gesteld.

2.2. Tussen de betrokkenen bestaat geen verschil van mening over de omstandigheid dat verzoeker vervolgens naar het huis van bewaring Almere-Binnen is vervoerd en daar uit de uitleveringsdetentie is ontslagen. Op zichzelf heeft het openbaar ministerie te Haarlem daarmee uitvoering gegeven aan de beslissing tot onmiddellijke invrijheidstelling van de arrondissementsrechtbank Haarlem van 30 mei 1996.

2.3. De klacht van verzoeker richt zich echter op de gebeurtenissen die direct op zijn ontslag uit de uitleveringsdetentie zijn gevolgd. Deze hebben ertoe geleid dat hij feitelijk zijn vrijheid niet heeft herkregen tot het moment dat hij, op 1 juni 1996, alsnog werd uitgeleverd aan de autoriteiten van de Verenigde Staten van Amerika. Aldus begrepen, betreft dit klachtonderdeel het feitelijk frustreren van het besluit van de rechter tot onmiddellijke invrijheidstelling van verzoeker, en wel doordat hij in vreemdelingendetentie werd genomen en vervolgens met een uitleveringsbeslissing werd geconfronteerd. Ten behoeve van de beoordeling van dit deel van de onderzochte gedraging, in paragraaf 6., zullen eerst de opeenvolgende gebeurtenissen van 30 mei 1996, 31 mei 1996 en 1 juni 1996 worden behandeld. Daarbij zullen tevens enkele gedragingen aan de orde komen waarover verzoeker niet heeft geklaagd, maar die niettemin van belang zijn voor de beoordeling van de gewraakte gedraging.

3. De gebeurtenissen van 30 mei 1996

3.1. Naar aanleiding van de uitspraak van de arrondissementsrechtbank te Haarlem vond in de middag van 30 mei 1996 telefonisch overleg plaats tussen het Bureau Internationale Rechtshulp (BIR) en de Immigratie- en Naturalisatiedienst (IND), beide van het Ministerie van Justitie. Het is niet gebleken dat het openbaar ministerie aan dit overleg heeft deelgenomen. Dit overleg tussen het BIR en de IND had onder meer betrekking op het verloop van de uitleveringsprocedure, de mogelijkheden en het eventuele verloop van een procedure op basis van de Vreemdelingenwet (Vw), het belang dat aan de zijde van de Verenigde Staten van Amerika aan het uitleveringsverzoek werd gehecht en de positie van betrokkene. Het overleg leidde tot de conclusie dat ten aanzien van verzoeker termen aanwezig waren om hem op grond van artikel 26 Vw in bewaring te stellen. Deze termen betroffen enerzijds de omstandigheid dat verzoeker zonder vaste woon- of verblijfplaats in Nederland verbleef en anderzijds het vermoeden dat verzoeker zich zou onttrekken aan toezicht, respectievelijk uitzetting.

Op basis van deze overwegingen verzocht het plaatsvervangend hoofd van de IND op de luchthaven Schiphol op 30 mei 1996 de Vreemdelingendienst te Almere om verzoeker op basis van artikel 26 Vw in bewaring te stellen terzake illegaal verblijf. 3.2. Ambtenaren van de regiopolitie Flevoland hebben verzoeker vervolgens na zijn aankomst in het huis van bewaring Almere-Binnen te Almere om 20.29 uur staande gehouden, en hem daarop overgebracht naar het politiebureau. De staandehouding vond plaats op basis van artikel

19, eerste lid Vw (zie **ACHTERGROND**, onder 6.). De betrokken politieambtenaren waren op het moment van staandehouden niet op de hoogte van de juiste identiteits- en verblijfsgegevens van verzoeker, voor zover deze niet in de fax van de IND Schiphol van diezelfde dag waren vermeld. Op grond van artikel 19, tweede lid Vw is verzoeker daarop overgebracht naar het politiebureau. Na aankomst op het politiebureau werd verzoeker kort gehoord. Tijdens dit verhoor bleek dat verzoeker bereid was Nederland te verlaten en terug te keren naar Joegoslavië. Bovendien bleek verzoeker in het bezit te zijn van een geldig nationaal paspoort van (voormalig) Joegoslavië. De ambtenaren van de vreemdelingendienst stelden op basis van de beschikbare gegevens na het verhoor vast dat terugkeer was gewaarborgd. Verzoeker is vervolgens in het politiebureau te Almere opgehouden in een politiecel tijdens de nacht van 30 mei 1996 op 31 mei 1996. Dit gebeurde voor de termijn van zes uur als bedoeld in artikel 19, tweede lid Vw, en in afwachting van nader overleg met de IND.

3.3. Verzoeker stelt zich op het standpunt dat de Minister van Justitie de beslissing van de rechtbank tot onmiddellijke invrijheidstelling van verzoeker heeft gefrustreerd door hem in vreemdelingendetentie te laten nemen en vervolgens op 31 mei 1996 alsnog de beslissing tot uitlevering te nemen. De Minister stelt zich op het standpunt dat de beslissing van de rechtbank uitsluitend betrekking had op de uitleveringsdetentie. De beslissing van de rechtbank liet volgens de Minister onverlet dat er een andere wettelijke titel tot vrijheidsbeneming van toepassing kon zijn. In dit geval was volgens de Minister sprake van een dergelijke titel, nu de vreemdelingrechtelijke status van verzoeker grond bood voor vrijheidsbeneming. Voorts wees zij op de Gedragslijn bij onmiddellijke invrijheidstelling (zie **ACHTERGROND**, onder 2.3.).

3.4. Uit het onderzoek is gebleken dat het openbaar ministerie te Haarlem en het Bureau Internationale Rechtshulp van het Ministerie van Justitie op 30 mei 1996 volledig op de hoogte waren van de

gegevens van verzoeker, voor zover het zijn identiteit en verblijfsstatus betrof. Immers, de rechtbank had de juiste identiteit van verzoeker vastgesteld in het kader van de uitleveringsprocedure. Daarnaast was op 25 september 1995 gebleken dat verzoeker bij binnenkomst in Nederland op de luchthaven Schiphol niet beschikte over een geldig verblijfsdocument. Gezien de betrokkenheid van de IND op 30 mei 1996 bij het overleg met het BIR en het verzoek van de IND aan de vreemdelingendienst van de regiopolitie Flevoland om verzoeker in bewaring te stellen in verband met illegaal verblijf, was ook de IND op de hoogte van de juiste gegevens met betrekking tot verzoeker. Verder is niet gebleken van enigerlei aanwijzing dat verzoeker, na zijn invrijheidstelling, voornemens was om, zonder geldig verblijfsdocument, in Nederland te verblijven. Aldus gezien, kon de IND in artikel 19, eerste lid Vw geen grondslag vinden voor de opdracht aan de vreemdelingendienst van de regiopolitie Flevoland om verzoeker staande te houden, en om hem eventueel op te houden op grond van artikel 19, tweede lid Vw. Evenmin konden de hiervoor, onder 3.1., genoemde termen om over te gaan tot bewaring op grond van artikel 26 Vw een desbetreffend besluit dragen, nu niets er op wees dat ten aanzien van

verzoeker sprake was van de situatie als bedoeld in artikel 26, tweede lid Vw. Aldus bezien, kan de opdracht om verzoeker in vreemdelingenbewaring te stellen de toets der kritiek niet doorstaan. In de gegeven omstandigheden was er, bezien vanuit een oogpunt van de uitvoering van de vreemdelingenwetgeving, voor de IND hooguit reden geweest om, onder vermelding van alle beschikbare gegevens, de vreemdelingendienst te verzoeken om verzoeker bij zijn invrijheidstelling een beschikking tot uitzetting uit te reiken.

3.5. De Vreemdelingendienst heeft op 30 mei 1996 terecht geconstateerd dat voor de verzochte vreemdelingenbewaring als bedoeld in artikel 26 Vw, geen grond bestond. Geen van de in dat artikel genoemde gronden voor vreemdelingenbewaring was op verzoeker van toepassing, terwijl verzoeker bereid bleek vrijwillig terug te keren naar (voormalig) Joegoslavië. De IND heeft, bij zijn verzoek, de Vreemdelingendienst echter niet meteen voorzien van alle gegevens inzake de identiteit en verblijfsstatus van verzoeker waarover de IND beschikte. De vreemdelingendienst was daarmee genooddaakt om verzoeker staande te houden en om zelf een onderzoek te doen naar deze gegevens. Uit hetgeen hiervoor, onder 3.4., is geoordeeld, vloeit voort dat verzoeker niet op grond van de Vreemdelingenwet had mogen worden staande gehouden, zodat deze staandehouding moet worden aangemerkt als onrechtmatig. De verantwoordelijkheid in deze ligt volledig bij de IND, zodat de Nationale ombudsman geen reden ziet om op dit punt de Vreemdelingendienst van de regiopolitie Flevoland een verwijt te maken.

4. De vrijheidsbeneming van verzoeker op 31 mei 1996 en 1 juni 1996

4.1. Hierna zullen de gebeurtenissen van 31 mei 1996 en 1 juni 1996 worden besproken, voor zover deze betrekking hebben op de vrijheidsbeneming van verzoeker die heeft voortgeduurd tot het moment waarop hij op 1 juni 1996 werd overgedragen aan de Koninklijke marechaussee. De gang van zaken rond het tot stand komen van de beschikking van 31 mei 1996 tot uitlevering van verzoeker komt vervolgens aan de orde, onder 5.

4.2. Op 31 mei 1996 werd, na het verstrijken van de termijn van zes uur als bedoeld in artikel 19, tweede lid Vw, de ophouding van verzoeker verlengd op basis van artikel 19, derde lid Vw (zie **ACHTERGROND**, onder 6.). Waar hiervoor, onder 3., de staandehouding van verzoeker is aangemerkt als onrechtmatig, geldt dit ook voor de verlenging van de ophouding. Niettemin zal hierna, ten overvloede, de verlenging van de ophouding op zichzelf beschouwd, worden beoordeeld.

4.3. Als reden voor de verlenging van de ophouding op 31 mei 1996 om 10.25 uur vermeldt het rapport van de chef vreemdelingendienst van 30 juni 1996 dat hem op dat moment de verblijfsrechtelijke positie van verzoeker nog niet duidelijk was. In het mutatierapport van 31 mei 1996, om 10.04 uur, staat vermeld dat de verlenging was toegepast "in afwachting van zijn uitzetting". In zijn verklaring van 13 mei 1998 geeft de chef vreemdelingendienst aan dat hij voorafgaand aan en in vervolg op de verlenging van de ophouding nog gegevens had verzameld. Pas na de verlenging van de ophouding had hij van de IND toestemming gekregen om verzoeker naar Joegoslavië uit te zetten, en had hij, namens de korpschef, een last tot uitzetting gegeven.

4.4. Nadat de last tot uitzetting was gegeven, werd verzoeker niet in de gelegenheid

gesteld om zelf het land te verlaten. De vreemdelingendienst had echter geen aanwijzing dat verzoeker zich tegen de uitzetting zou verzetten. Evenmin was er sprake van een situatie waarin vreemdelingenbewaring op grond van artikel 26 Vw gerechtvaardigd was. Daarnaast staat vast dat in de loop van 31 mei 1996 ook de vreemdelingendienst op de hoogte was van de relevante gegevens met betrekking tot verzoeker. Dit gold in ieder geval op het moment waarop besloten werd tot het geven van een last tot uitzetting. Op dat moment was er geen grond meer om verzoeker nog langer op te houden.

4.5. Nu ten aanzien van verzoeker geen redenen bestonden om over te gaan tot vreemdelingenbewaring, had de vreemdelingendienst op dat moment de keus tussen uitzetting of invrijheidstelling. Gelet op het

hiervóór, onder 1.4., beschreven uitgangspunt dat aan de vreemdeling die vrijwillig het land wil verlaten een redelijke termijn voor vertrek wordt gegund, had verzoeker in staat moeten worden gesteld het land vrijwillig te verlaten, binnen een redelijke termijn. Het staat voldoende vast - en was ook bij de vreemdelingendienst bekend - dat hij daartoe bereid was. Het is dan ook niet juist dat verzoeker niet de gelegenheid is geboden om zelf het land te verlaten. In zoverre treft de vreemdelingendienst wel een verwijt.

4.6. Ambtenaren van de regiopolitie Flevoland hebben verzoeker op 1 juni 1996 in de ochtend overgebracht naar de luchthaven Schiphol, ter uitvoering van de last tot uitzetting die de chef vreemdelingendienst op 31 mei 1996 had gegeven. Tot deze overbrenging duurde de ophouding van verzoeker voort. In dit verband is het volgende van belang. De chef van de vreemdelingendienst heeft in zijn verklaring van 13 mei 1998 aangegeven dat hij op 31 mei 1996 bezig is geweest met het realiseren van de feitelijke uitzetting van verzoeker, onder meer door het boeken van een vlucht en het verkrijgen van toestemming van de IND voor de uitzetting van verzoeker naar (voormalig) Joegoslavië. Deze uitzetting was, naar in de loop van 31 mei 1996 bekend was geworden, pas op 1 juni 1996 mogelijk. Onder die omstandigheden was de voortzetting van de ophouding naar zijn mening gerechtvaardigd geweest.

4.7. De Nationale ombudsman heeft in rapport 96/498 (zie **ACHTERGROND**, onder 5.) aangegeven dat de dwang die gepaard gaat met de feitelijke tenuitvoerlegging van een last tot uitzetting, een vrijheidsbeperking impliceert die slechts aanvaardbaar is te achten voor vervoer rechtstreeks naar de plaats van uitzetting. Deze beperking mag niet langer duren dan de periode die nodig is voor dit vervoer en voor de direct daarop aansluitende grensoverschrijding of plaatsing in het vervoermiddel waarmee de betrokkene het land zal verlaten. Voor een verdergaande beperking kan in de last tot uitzetting geen grond worden aangenomen. Zonodig, en indien toegestaan, zal daarvoor de vreemdelingenbewaring moeten worden toegepast. Het voorgaande betekent dat voor de verlengde ophouding van de situatie waarin verzoeker zich - nadat de last tot uitzetting was gegeven - op 31 mei en 1 juni 1996 in het politiebureau te Almere heeft bevonden, geen rechtvaardiging kan worden gevonden in het feit dat er een last tot uitzetting was gegeven die pas een dag later ten uitvoer kon worden gelegd. Ook in zoverre treft de vreemdelingendienst een verwijt.

4.8. Zodra verzoeker op 1 juni 1996, om 8.45 uur, op de luchthaven Schiphol was overgedragen aan de Koninklijke marechaussee, werd hij aangehouden op basis van de last tot uitlevering van de officier van justitie te Haarlem. De Koninklijke marechaussee heeft verzoeker vervolgens ter uitlevering op het vliegtuig naar Amerika gezet. Uit het onderzoek is niet gebleken dat de last tot uitlevering, en het voornemen tot effectuering daarvan, bekend zijn geworden vóór het moment waarop verzoeker aan de Koninklijke marechaussee werd overgedragen. Zou dit wel zo zijn geweest, dan zou er immers voor de vreemdelingendienst geen reden zijn geweest om het vertrek van verzoeker naar (voormalig) Joegoslavië voor te bereiden.

5. De beschikking tot uitlevering van 31 mei 1996 5.1. Op 31 mei 1996 besliste de Minister van Justitie dat verzoeker diende te worden uitgeleverd, voor zover de arrondissementsrechtbank te Haarlem dit toelaatbaar had geacht bij haar uitspraak van 6februari 1996 (zie **BEVINDINGEN**, onder A.2.). De beslissing van de Minister werd in de middag van 31 mei per fax toegezonden aan de officier van justitie te Haarlem. Diezelfde middag zond de officier van justitie per fax onder meer een last tot uitzetting ten behoeve van de uitlevering van verzoeker aan de Koninklijke marechaussee op de luchthaven Schiphol.

5.2. Verzoekers advocaat voerde in dit verband aan dat zij op 12 maart 1996 de Minister had verzocht verzoeker zo snel mogelijk uit te leveren op basis van de beslissing van de rechtbank van 6februari 1996. Nu was gebleken dat binnen 24 uur na de beslissing van de rechtbank van 30 mei 1996 tot onmiddellijke invrijheidstelling van verzoeker wel een uitleveringsbeslissing kon worden genomen terwijl dat eerder niet mogelijk was geweest, was zij van mening dat de beschikking tot uitlevering erop gericht is geweest de beslissing van de rechtbank tot onmiddellijke invrijheidstelling te frustreren.

5.3. De Minister van Justitie was van mening dat niet onaanvaardbaar was gehandeld. Zij wees erop dat in de beslissing van de rechtbank van 6 februari 1996 de verzochte uitlevering ten dele toelaatbaar was geacht. Deze beslissing was op 20 februari 1996 onherroepelijk geworden voor zover het verzoek tot uitlevering daarin toelaatbaar was verklaard. Voor zover de uitlevering niet toelaatbaar werd geacht, was dit ten aanzien van één van de feiten waarvoor uitlevering werd verzocht, gebaseerd op het oordeel van de rechtbank dat sprake was van ongenoegzaamheid van de stukken. De verzoekende staat, de Verenigde Staten van Amerika, was om die reden in de gelegenheid gesteld een aanvullend uitleveringsverzoek te doen, hetgeen ook was gebeurd. De Minister wees er verder op dat de rechtbank nog op 23 mei 1996 de

uitleveringsdetentie van verzoeker had verlengd. De daaropvolgende beslissing tot invrijheidstelling van verzoeker op 30 mei 1996 had volgens de Minister geen ander gevolg gehad dan dat verzoeker de beslissing op het uitleveringsverzoek in vrijheid mocht afwachten. Ook had de beslissing van de rechtbank van 30 mei 1996 geen invloed meer gehad op de beslissing van de rechtbank van 6 februari 1996, aldus de Minister.

5.4. Toen de rechtbank op 30 mei 1996 de onmiddellijke invrijheidstelling van verzoeker beval, had de Minister nog geen uitleveringsbeslissing genomen. In reactie op het verzoek

van de advocaat van verzoeker tot spoedige uitlevering van verzoeker van 12 maart 1996 had de Minister namelijk eerst de beslissing van de rechtbank op het aanvullende uitleveringsverzoek willen afwachten. In zoverre kon verzoeker ervan uitgaan dat hij niet zou worden uitgeleverd op basis van het eerste uitleveringsverzoek voor zover de rechtbank, op 6 februari 1996, dat toelaatbaar had verklaard, zolang niet een beslissing zou zijn genomen op het aanvullende uitleveringsverzoek.

5.5. Het bevel van 30 mei 1996 tot onmiddellijke invrijheidstelling vormde vervolgens een nieuw gegeven dat de Minister mocht betrekken bij de - hernieuwde - vaststelling van het moment waarop de beslissing tot uitzetting zou moeten worden genomen. Met de onmiddellijke invrijheidstelling ontstond immers het gevaar dat verzoeker zich aan uitlevering zou onttrekken. De Minister had, gezien de verdragsverplichtingen tegenover de Verenigde Staten van Amerika, een zeker belang bij het tijdig nemen van de uitleveringsbeslissing zoals die door de rechter op 6 februari 1996 toelaatbaar was geacht. Het is dan ook begrijpelijk dat de Minister, in reactie op de beslissing van de rechtbank tot de onmiddellijke invrijheidstelling van verzoeker, niet langer wilde wachten, maar besloot om tot uitlevering van verzoeker over te gaan. In dit verband wordt opgemerkt dat het hier ging om uitlevering voor zover de rechtbank deze op 6 februari 1996 toelaatbaar had geacht. De Minister had ervoor kunnen kiezen om, na de zitting van de rechtbank van 30 mei 1996, de uitspraak van de rechtbank op het tweede uitleveringsverzoek af te wachten alvorens definitief te besluiten inzake de gevraagde uitlevering van verzoeker. Gelet op de beslissing van de rechtbank van 30 mei 1996 om verzoeker onmiddellijk in vrijheid te stellen, diende de Minister echter rekening te houden met de reële mogelijkheid dat verzoeker dan intussen het land zou hebben verlaten. Aldus bezien, is er geen reden voor een verwijt dat na de zitting van 30 mei 1996 niet is gewacht op de uitspraak op het tweede uitleveringsverzoek, maar dat is besloten om een uitleveringsbesluit te nemen slechts op het punt dat op 6 februari 1996 al toelaatbaar was geacht.

5.6. De advocaat van verzoeker heeft onder meer aangevoerd dat de Minister rekening had moeten houden met de motivering van het bevel tot onmiddellijke invrijheidstelling. Deze luidde, blijkens de aantekeningen van de griffier, dat de rechtbank, naar analoge toepassing van artikel 67a Sv (zie **ACHTERGROND**, onder 4.), van oordeel was dat bij een veroordeling van verzoeker geen vrijheidsbenemende straf of maatregel zou worden opgelegd die langer zou zijn dan de tijd die verzoeker reeds in hechtenis had doorgebracht. De Nationale ombudsman deelt de opvatting van de Minister dat deze overwegingen van de rechtbank betrekking hebben op de, door de rechtbank te beantwoorden, vraag of er voldoende reden was voor voortzetting van de uitleveringsdetentie, en niet op het, door de Minister te nemen, besluit op het uitleveringsverzoek.

5.7. Gelet op het voorgaande ziet de Nationale ombudsman geen reden voor kritiek op het besluit van de Minister van 31 mei 1996 tot uitlevering van verzoeker voor zover dit besluit geheel op zichzelf wordt bezien. De klacht van verzoeker geeft echter aanleiding om hierna, onder 6., dit besluit te bezien in samenhang met de onder 3.4. beoordeelde

stappen van de IND, genomen in kennelijke samenspraak met het Bureau Internationale Rechtshulp, die er op waren gericht om verzoeker na zijn invrijheidstelling in detentie te nemen op basis van de vreemdelingenwetgeving.

5.8. Wel is er overigens, vanuit het beginsel van fair play, reden voor kritiek op het feit dat het BIR (of de IND), naast de fax aan de advocaat van verzoeker (zie hierna, onder II.), niet ook op 31 mei 1996 verzoeker zelf op de hoogte heeft gesteld van het besluit tot uitlevering zodra dit was genomen. Daartoe had contact kunnen worden opgenomen met de vreemdelingendienst in Almere. Aldus zou zijn voorkomen dat verzoeker pas de volgende ochtend, op de luchthaven Schiphol, te weten kwam wat hem te wachten stond. Niet valt uit te sluiten dat dit tijdig bericht aan verzoeker is achterwege gelaten uit vrees voor stappen van verzoeker die zijn uitlevering zouden (kunnen) frustreren.

6. De klacht over de frustratie van de rechterlijke beslissing tot onmiddellijke invrijheidstelling

6.1. Verzoeker klaagt er over dat door de hiervoor beoordeelde gedragingen de beslissing van de rechtbank Haarlem van 30 mei 1996 tot zijn onmiddellijke invrijheidstelling is gefrustreerd. Op dit punt is het volgende van belang.

6.2. In de reactie van de Minister van 4 november 1997 (zie **BEVINDINGEN**, onder D.3.) wordt beschreven dat in het overleg van 30 mei 1996 tussen BIR en IND een afweging is gemaakt zowel ten

aanzien van "de mogelijkheden en het eventuele verloop van een procedure op basis van de Vreemdelingenwet" als ten aanzien van "het belang dat zijdens de Verenigde Staten van Amerika aan het uitleveringsverzoek werd gehecht". Uit het mutatie-rapport van de vreemdelingendienst van het regionale politiekorps Flevoland ten aanzien van verzoeker en de verklaring van de chef van de vreemdelingendienst (zie **BEVINDINGEN**, onder C.4. en F.) blijkt dat het plaatsvervangend hoofd van de IND Schiphol en een medewerker van de IND tegenover een agent van politie en de chef vreemdelingendienst hebben laten weten dat de zaak politiek gevoelig lag. Voor beide politieambtenaren was het duidelijk dat deze gevoeligheid bestond ten aanzien van het uitleveringsverzoek van de Verenigde Staten van Amerika. De vreemdelingendienst kreeg van (het plaatsvervangend hoofd van) de IND Schiphol op 30 mei 1996 niet alle beschikbare informatie over verzoeker, waardoor de vreemdelingendienst in de situatie werd gebracht dat hij verzoeker moest ophouden.

6.3. Uit de onderzoekgegevens rijst het beeld op van een poging van het BIR en van de IND om de uitlevering van verzoeker te verzekeren door hem in handen van justitie te houden gedurende de tijd die nodig was om de uitleveringsbeslissing op te stellen en te effectueren, dit om te voorkomen dat hij na zijn onmiddellijke invrijheidstelling zelf het land zou verlaten, en aldus zijn uitlevering zou (kunnen) frustreren.

6.4. Dit beeld wordt mede gevoed door de inhoud van de brief van de Minister van Justitie van 15 augustus 1996 aan de advocaat van verzoeker (zie **BEVINDINGEN**, onder A.14.). In deze brief geeft de Minister uitleg over de gevolgen van de beslissing van de rechtbank tot onmiddellijke invrijheidstelling van verzoeker. Allereerst constateerde de Minister dat deze uitspraak voor de uitleveringsprocedure geen verdere consequentie kon hebben dan dat verzoeker in vrijheid de uitkomst van de behandeling van het uitleveringsverzoek

mocht afwachten. Daarop stelt de Minister in haar brief:

"Dit afwachten moet dan noodzakelijkerwijs in Nederland plaatsvinden, immers indien de opgeëiste persoon zich naar het buitenland begeeft, onttrekt hij zich aan de Nederlandse rechtsmacht en vervalt de mogelijkheid tot uitlevering door Nederland. In de onderhavige zaak zou de uitleveringsverplichting voor het gedeelte dat de rechtbank reeds toelaatbaar had verklaard, daardoor niet nagekomen kunnen worden." In de daaropvolgende alinea schrijft de Minister vervolgens ten aanzien van de vreemdelingrechtelijke positie het volgende:

"Uw cliënt, een vreemdeling, zou bij het ontbreken van een uitleveringsdetentietitel, Nederland dienen te verlaten om reden dat hij niet in het bezit was van een geldige verblijfstitel en evenmin hier te lande beschikte over een vaste- woon of verblijfplaats. Derhalve is uw cliënt in vreemdelingendetentie (ter uitzetting) gesteld."

6.5. De vreemdelingendetentie van verzoeker en zijn overbrenging naar de Koninklijke marechaussee op de luchthaven Schiphol hebben - gelet op het voorgaande - feitelijk gefungeerd als verlenging van de uitleveringsdetentie. Aldus is tijd gecreëerd om alsnog een uitleveringsbesluit te nemen, en is zeker gesteld dat dit besluit tot uitlevering van verzoeker direct kon worden geëffectueerd. Alles wijst er op dat het BIR en de IND dit ook uitdrukkelijk hebben beoogd, toen de vreemdelingendienst van het regionale politiekorps Flevoland opdracht werd gegeven om verzoeker, na zijn invrijheidstelling, staande te houden. Al onder 3.4. is geoordeeld dat deze gedraging in strijd was met de Vreemdelingenwet. Aan dat argument moet hier nu worden toegevoegd dat de IND, in samenspraak met het BIR, de bevoegdheden uit de Vreemdelingenwet heeft gebruikt, en doen gebruiken, voor een ander doel, namelijk gevolg geven aan een uitleveringsverzoek, dan dat waarvoor deze bevoegdheden zijn gegeven. Verzoeker klaagt er dan ook terecht over dat een en ander heeft betekend dat de tenuitvoerlegging van de beslissing van de rechtbank Haarlem tot onmiddellijke invrijheidstelling is gefrustreerd. Op dit punt is de onderzochte gedraging niet behoorlijk. Dat de Minister van Justitie op zichzelf bevoegd was om een uitleveringsbesluit te nemen, en om dit te effectueren, doet aan dit oordeel niet af.

6.6. Vastgesteld moet nog worden wie verantwoordelijk zijn voor de gedraging waarop de klacht van verzoeker zich in de kern richt, namelijk het frustreren van de beslissing van de rechtbank tot onmiddellijke invrijheidstelling van verzoeker. Uit hetgeen onder 6.5. is overwogen, vloeit voort dat dit het BIR en de IND zijn, ieder voor zijn aandeel in de gebeurtenissen. Feitelijk hebben de handelingen van de vreemdelingendienst van het regionale politiekorps Flevoland een essentieel onderdeel gevormd van de hiervoor bedoelde frustratie van de rechterlijke beslissing. Onverminderd de kritiek die eerder in de **BEOORDELING** op bepaalde onderdelen is uitgesproken ten aanzien van de vreemdelingendienst, kan deze dienst echter niet mede verantwoordelijk worden gehouden voor de frustratie van de rechterlijke beslissing. Immers, voldoende staat vast dat het handelen van de vreemdelingendienst volledig bepaald is geweest door de IND, terwijl de vreemdelingendienst niet heeft beschikt over informatie over (de voorbereidingen van) het

besluit tot uitlevering. Blijkens de beschrijving van de Minister van het overleg zoals dat op 30 mei 1996 heeft plaatsgevonden naar aanleiding van de aanstaande invrijheidstelling van verzoeker, heeft het openbaar ministerie geen rol gespeeld in de voorbereiding van het verzoek aan de vreemdelingendienst. Het is ook overigens voldoende aannemelijk dat het openbaar ministerie zich heeft beperkt tot berichtgeving aan het Ministerie en daarmee tot uitvoering van de Gedragslijn bij onmiddellijke invrijheidstelling (zie **ACHTERGROND**, onder 2.3.). Eerder, onder 5.7., is geoordeeld dat de last tot uitlevering van 31 mei 1996 op zichzelf gezien geen reden geeft tot kritiek. Het verdient opmerking dat deze last ook in het geval verzoeker op 30 mei 1996 niet in vreemdelingendetentie zou zijn geplaatst, daadwerkelijk had kunnen worden gebruikt. Dit zou ook denkbaar zijn geweest indien de Minister niet op 31 mei 1996, maar al op laat staan vóór - 30 mei 1996 een besluit tot uitlevering zou hebben genomen. In die situatie had verzoeker, op basis van artikel 40 Uitleveringswet, direct na zijn invrijheidstelling weer kunnen worden aangehouden. Op 30 mei 1996 ontbrak daartoe echter de titel. Het verstrekken van de last tot uitlevering door de officier van justitie was gelet op het voorgaande dan ook niet een zelfstandige factor in het proces waarin de invrijheidstelling van verzoeker werd gefrustreerd. Dit betekent dat ook het openbaar ministerie te Haarlem geen verwijt treft voor de gedraging waarop de klacht van verzoeker zich richt. II. Ten aanzien van het informeren van de advocaat van verzoeker over het uitleveringsbesluit van 31 mei 1996

1. Voorts klaagt verzoeker erover dat het Bureau Internationale Rechtshulp van het Ministerie van Justitie zijn advocaat niet tijdig heeft geïnformeerd over de last tot uitlevering van 31 mei 1996.

2. De Minister van Justitie zond op 31 mei 1996 een faxbericht aan het kantoor van de advocaat van verzoeker met een afschrift van de beschikking tot uitlevering. Deze fax werd die dag om 16.08 uur ontvangen op het kantoor van de advocaat.

3. De advocaat van verzoeker voerde in dit verband aan dat de Minister het onmogelijk had gemaakt dat zij namens verzoeker nog tijdig een kort geding had kunnen aanspannen tegen de uitlevering. De Minister heeft aangevoerd dat, terwijl verzoeker zich in vreemdelingendetentie bevond, aan de Amerikaanse autoriteiten was gevraagd of uitlevering nog opportuun werd geacht. Op 31 mei 1996 hadden de Amerikaanse autoriteiten daarop in bevestigende zin geantwoord. Vervolgens was de beschikking in de middag van 31 mei 1996 opgesteld en ondertekend. Na de ondertekening was de beschikking gefaxt aan de officier van justitie te Haarlem en vervolgens ook aan de advocaat van verzoeker.

4. Niet valt uit te sluiten dat de onmiddellijke invrijheidstelling van verzoeker op 30 mei 1996 het Ministerie van Justitie heeft verrast. Het is niet onbegrijpelijk dat het BIR er in de ontstane situatie voor heeft gekozen om contact te zoeken met de verzoekende staat, ter voorbereiding van een besluit terzake van de uitlevering. Aannemelijk is dat de voorbereiding van het besluit eraan in de weg heeft gestaan dat dit besluit eerder dan op 31 mei 1996 kort na 16.00 uur aan de advocaat van verzoeker kon worden toegezonden. Dit was, ook al was het een vrijdag, nog binnen werktijd. De omstandigheid dat verzoekers advocaat op dat moment haar kantoor al had verlaten, kan het BIR niet worden

aangerekend. In zoverre is de onderzochte gedraging behoorlijk. Wanneer de handelwijze van het BIR op dit punt wordt gezien in het perspectief van hetgeen onder I. is geoordeeld over het frustreren van de onmiddellijke invrijheidstelling van verzoeker, kan de Nationale ombudsman zich het ongenoegen van verzoekers advocaat overigens goed voorstellen.

Conclusie

De klacht over de onderzochte gedraging van het Bureau Internationale Rechtshulp (BIR) van het Ministerie van Justitie, die wordt aangemerkt als een gedraging van de Minister van Justitie, is gegrond ten aanzien van het (bijdragen aan het) frustreren van de beslissing van de rechtbank tot onmiddellijke invrijheidstelling van verzoeker, en niet gegrond ten aanzien van het besluit tot uitlevering. De klacht over de onderzochte gedraging van het openbaar ministerie te Haarlem, die wordt aangemerkt als een gedraging van de Minister van Justitie, is niet gegrond. De klacht over de onderzochte gedraging van de Immigratie en Naturalisatiedienst (IND) van het Ministerie van Justitie, die wordt aangemerkt als een gedraging van de Minister van Justitie, is gegrond. De klacht over de onderzochte gedraging van de vreemdelingendienst van het regionale politiekorps Flevoland te Almere, die wordt aangemerkt als een gedraging van de beheerder van het regionale politiekorps Flevoland (de burgemeester van Lelystad), is niet gegrond.

BIJLAGE ACHTERGROND 1. De Uitleveringswet De Uitleveringswet bevat onder meer de volgende bepalingen:

Artikel 13 "1. Voor zover een verdrag daarin voorziet, kan - in de gevallen omschreven in het volgende lid - op verzoek van de daartoe bevoegde autoriteit van een andere staat de voorlopige aanhouding worden bevolen van een zich in Nederland bevindende voortvluchtige, indien gegronde redenen bestaan voor de verwachting dat te zijnen aanzien op korte termijn vanwege die staat een voor inwilliging vatbaar verzoek tot uitlevering zal worden gedaan.

2. De voorlopige aanhouding kan worden bevolen wanneer zij is verzocht:

a. in verband met een strafrechtelijk onderzoek ter zake van het vermoeden dat de voortvluchtige zich heeft schuldig gemaakt aan een feit waarvoor naar Nederlands recht voorlopige hechtenis mogelijk is;" Artikel 13a "Een vreemdeling die op grond van het vierde lid van artikel 54 van het Wetboek van Strafvordering is aangehouden, kan op bevel van een officier of hulpofficier van justitie worden opgehouden, indien gegronde redenen bestaan voor de verwachting dat te zijnen aanzien onverwijld een verzoek om voorlopige aanhouding als bedoeld in artikel 13 zal worden gedaan." Artikel 18 "1. Een verzoek tot uitlevering kan slechts in overweging worden genomen, indien het voldoet aan de vereisten omschreven in de navolgende leden van dit artikel." Artikel 19 "Indien de overgelegde stukken naar het oordeel van Onze Minister niet voldoen aan de vereisten omschreven in artikel 18, of aan nadere vereisten gesteld in het toepasselijke verdrag, biedt hij de autoriteiten van de verzoekende staat gelegenheid tot aanvulling of verbetering, binnen een door hem te stellen redelijke termijn." Artikel 21 "1. De officier van justitie die het verzoek tot uitlevering heeft ontvangen, kan de aanhouding van de

opgeëiste persoon bevelen.

2. De opgeëiste persoon wiens aanhouding overeenkomstig het vorige lid is bevolen, wordt binnen vierentwintig uren na zijn aanhouding voor de officier van justitie of, bij diens afwezigheid, voor een hulpofficier van justitie geleid. Na verhoor door een hulpofficier wordt de aangehouden persoon zo spoedig mogelijk alsnog voor de officier van justitie geleid.

3. Na de opgeëiste persoon te hebben gehoord, kan de officier van justitie bevelen dat deze in verzekering gesteld zal blijven tot het tijdstip waarop de rechtbank over zijn gevangenhouding beslist.

4. Het bevel tot inverzekeringstelling kan te allen tijde zowel door de rechtbank als door de officier van justitie, ambtshalve of op verzoek van de opgeëiste persoon of diens raadsman, worden opgeheven." Artikel 23 "1. Uiterlijk op de derde dag na die waarop hij het verzoek tot uitlevering heeft ontvangen, vordert de officier van justitie schriftelijk, dat de rechtbank het verzoek in behandeling zal nemen. Hij legt daarbij de stukken aan de rechtbank over." Artikel 27 "2. Voordat het onderzoek ter zitting wordt gesloten, beslist de rechtbank ambtshalve omtrent de gevangenhouding van de opgeëiste persoon, zo deze in bewaring of in verzekering is gesteld." Artikel 28 "1. Zo spoedig mogelijk na de sluiting van het onderzoek ter zitting doet de rechtbank uitspraak omtrent het verzoek tot uitlevering. De uitspraak wordt met redenen omkleed.

2. Bevindt de rechtbank hetzij dat de door de verzoekende staat overgelegde stukken niet voldoen aan de vereisten omschreven in artikel 18, of aan nadere vereisten gesteld in het toepasselijke verdrag, hetzij dat het verzoek tot uitlevering niet voor inwilliging vatbaar is, hetzij dat ten aanzien van de opgeëiste persoon geen sprake kan zijn van een vermoeden van schuld aan de feiten waarvoor zijn uitlevering is gevraagd, dan verklaart zij bij haar uitspraak de uitlevering ontoelaatbaar.

3. In andere dan de in het vorige lid voorziene gevallen verklaart de rechtbank bij haar uitspraak de uitlevering toelaatbaar, zulks met vermelding van de toepasselijke wets- en verdragsbepalingen, alsmede van het feit of de feiten waarvoor de uitlevering kan worden toegestaan." Artikel 33 "1. Nadat Onze Minister de stukken (...) heeft terugontvangen, beslist hij zo spoedig mogelijk op het verzoek tot uitlevering.

2. Voorzover de uitlevering bij rechterlijk gewijsde ontoelaatbaar is verklaard, wordt op het verzoek afwijzend beschikt.

3. Is de uitlevering alleen wegens ongenoegzaamheid van de overgelegde stukken ontoelaatbaar verklaard, dan kan Onze Minister zijn beslissing aanhouden. Hetzelfde geldt, indien de uitlevering wel toelaatbaar is verklaard, doch Onze Minister nadere stukken nodig acht voor een verantwoorde beslissing zijnerzijds.

4. In geval van aanhouding van zijn beslissing biedt Onze Minister de autoriteiten van de verzoekende staat gelegenheid om, binnen een door hem te stellen redelijke termijn, nadere stukken over te leggen.

5. Worden de gevraagde nadere stukken niet binnen de daarvoor gestelde termijn overgelegd, dan beschikt Onze Minister afwijzend op het verzoek tot uitlevering." Artikel 34 "1. Wanneer Onze Minister binnen de daarvoor gestelde termijn nadere stukken ontvangt,

kan hij het dossier van de zaak opnieuw toezenden aan de officier van justitie bij de rechtbank die het verzoek tot uitlevering heeft behandeld. (...)

2. Voor zover de nadere stukken daartoe aanleiding geven, wordt de uitlevering alsnog door de rechter toelaatbaar verklaard." Artikel 39 "1. Na gehele of gedeeltelijke inwilliging van het verzoek tot uitlevering wordt de opgeëiste persoon zo spoedig mogelijk ter beschikking van de autoriteiten van de verzoekende staat gesteld, zulks op een door Onze Minister, na overleg met die autoriteiten, te bepalen tijd en plaats." Artikel 40 "1. Indien zulks voor de toepassing van artikel 39, eerste of derde lid, noodzakelijk is, wordt de opgeëiste persoon op bevel van de daartoe door Onze Minister aangeschreven officier van justitie aangehouden.

2. Wordt de opgeëiste persoon niet op de door Onze Minister bepaalde tijd en plaats overgenomen door de daartoe bevoegde buitenlandse autoriteiten, dan kan hij, nadat de tijd en de plaats van zijn uitlevering nader zijn bepaald, zo nodig opnieuw overeenkomstig het vorige lid worden aangehouden.

3. Een vrijheidsbeneming, uitsluitend gegrond op een bevel tot aanhouding krachtens het eerste of tweede lid van dit artikel, duurt in geen geval langer dan achtenveertig uren." Artikel 53 "1. De bevelen tot vrijheidsbeneming, gegeven krachtens deze wet, zijn dadelijk uitvoerbaar." 2. Onmiddellijke invrijheidstelling

2.1. Het bevel tot onmiddellijke invrijheidstelling in het kader van de behandeling van de uitleveringsprocedure, berust op artikel 57 van de Uitleveringswet, dat luidt:

"Op bevelen tot beëindiging van vrijheidsbeneming, krachtens deze wet gegeven, en op de tenuitvoerlegging van zodanige bevelen zijn de artikelen 73, 79, 569 en 570 van het Wetboek van Strafvordering van overeenkomstige toepassing."

2.2. In de praktijk wordt aan een ter terechtzitting uitgesproken bevel tot opheffing van de vrijheidsbeneming niet onmiddellijk uitvoering gegeven. De betrokkene wordt in verband met de administratieve afwikkeling eerst teruggebracht naar het huis van bewaring, alvorens in vrijheid te worden gesteld. Dat hangt samen met artikel 570 van het wetboek van strafvordering (Sv), waarin is bepaald dat de invrijheidstelling geschiedt door het hoofd van het gesticht. Van wederrechtelijke vrijheidsberoving is in die tussenfase dan ook geen sprake. Aangenomen mag worden dat ook het OM bevoegd is ter terechtzitting aanwezige betrokkene (onmiddellijk) in vrijheid te stellen. De verantwoordelijkheid van het gestichthoofd voor de invrijheidstelling als bedoeld in artikel 570 Sv geldt immers slechts zolang de betrokkene zich binnen de muren van een huis van bewaring bevindt. (ontleend aan: Tekst en Commentaar Strafvordering (Cleiren/Nijboer), tweede druk 1997, aantekening 3 bij artikel 73 Sv).

2.3. Het College van procureurs-generaal heeft in april 1991 de Gedragslijn bij onmiddellijke invrijheidstelling vastgesteld. De gedragslijn schrijft voor welke handelingen door medewerkers van de parketpolitie dienen te worden ondernomen in gevallen waarin de rechter een beslissing tot opheffing van het bevel tot voorlopige hechtenis en onmiddellijke invrijheidstelling van de verdachte heeft genomen. De gedragslijn bevat onder meer het volgende:

"De procureurs-generaal stellen zich daarbij op het standpunt dat artikel 553 van het

wetboek van strafvordering (zie hierna, onder 2.4.; N.o.) het openbaar Ministerie de beleidsruimte geeft om de onmiddellijke invrijheidstelling niet in de zittingszaal te doen ingaan, maar eerst bij de dienstdoende wachtcommandant van de parketpolitie nadat de verdachte uit de zittingszaal is verwijderd. Deze gedragslijn is tevens gebaseerd op de overweging dat het openbaar ministerie tevens gerechtigd is om, alvorens de rechterlijke beslissing te effectueren, na te gaan of er titels zijn waarop onmiddellijke (hernieuwde)vrijheidsbeneming van de

verdachte aangewezen is. Deze titels kunnen bestaan (...) - in geval van vreemdelingen - het onderzoek naar de status van de verblijfstitel. Overwegingen van effectieve rechtshandhaving brengen dan mee dat de invrijheidstelling onmiddellijk door hernieuwde aanhouding dan wel staandehouding wordt gevolgd. (...)

4. Indien de verdachte tevens een vreemdeling is en er te zijnen aanzien geen voor tenuitvoerlegging vatbare vonnissen zijn die vrijheidsbeneming impliceren, dient de parketpolitie de verdachte/vreemdeling zo spoedig mogelijk aan de vreemdelingendienst van de woon/verblijfplaats (...) over te dragen, ten einde een onderzoek naar de verblijfsstatus mogelijk te maken.

5. In de overige gevallen vindt invrijheidsstelling plaats. Door de wachtcommandant parketpolitie wordt dan aan de verdachte gevraagd of hij ter plaatse in vrijheid gesteld wil worden, dan wel vanuit de penitentiare inrichting, na de gebruikelijk uitschrijvingprocedure. Alleen in het laatste geval zal de verdachte met de justitiële transportmiddelen kunnen worden teruggebracht naar de inrichting."

2.4. Artikel 553Sv luidt:

"De tenuitvoerlegging van rechterlijke beslissingen geschiedt overeenkomstig door Onze Minister van Justitie te stellen richtlijnen op last van het openbaar ministerie bij het gerecht dat de beslissing heeft gegeven of tot hetwelk de rechter van wien de beslissing afkomstig is, behoort." 3. Het Uitleveringsverdrag tussen het Koninkrijk der Nederlanden en de Verenigde Staten van Amerika Het Uitleveringsverdrag tussen het Koninkrijk der Nederlanden en de Verenigde Staten van Amerika omvat onder meer de volgende bepaling:

Artikel 1. "De Verdragsluitende Partijen komen overeen, met inachtneming van de in dit Verdrag opgenomen bepalingen personen aan elkaar uit te leveren die worden aangetroffen op het grondgebied van een van de Verdragsluitende Partijen en tegen wie een strafvervolging is ingesteld, die schuldig zijn bevonden aan het plegen van een strafbaar feit of die worden gezocht met het oog op de tenuitvoerlegging van een door de rechter opgelegde straf of maatregel, welke vrijheidsbeneming met zich mede brengt."

4. Artikel 67a van het Wetboek van Strafvordering Artikel 67a, derde lid, luidt als volgt: "Een bevel tot voorlopige hechtenis blijft achterwege, wanneer ernstig rekening moet worden gehouden met de mogelijkheid dat aan de verdachte in geval van veroordeling geen onvoorwaardelijke vrijheidsstraf of tot vrijheidsbeneming strekkende maatregel zal worden opgelegd, dan wel dat hij bij tenuitvoerlegging van het bevel langere tijd van zijn

vrijheid beroofd zou blijven dan de duur van de straf of maatregel."

5. Rapport 96/498 van de Nationale ombudsman^{3.1}. De Nationale ombudsman besteedde in het jaarverslag over 1996 aandacht aan rapport 96/498. In het jaarverslag staat onder meer op (pagina 222 e.v.):

"Verzoekster klaagde erover dat de IND de beslissing van 14 februari 1995 van de vreemdelingenkamer van de arrondissementsrechtbank te 's-Gravenhage tot opheffing van haar vreemdelingenbewaring had genegeerd. Zij had er met name bezwaar tegen dat zij in weerwil van die rechterlijke beslissing is overgebracht naar de luchthaven Schiphol, van waaruit zij uit Nederland is verwijderd. Ten aanzien van de verzoekster was een last tot uitzetting afgegeven. Direct aansluitend op de opheffing van de vreemdelingenbewaring was verzoekster door ambtenaren van de vreemdelingendienst van het regionale korps Haaglanden overgebracht naar de luchthaven Schiphol. Omdat er problemen waren rond het verkrijgen van de nodige reisdocumenten kon verzoekster toen niet onmiddellijk Nederland verlaten, maar pas de volgende dag. Tot haar verwijdering werd zij op Schiphol ingesloten. Op grond van het feit dat verzoekster niet op enig moment haar vrijheid had herkegen, en in de gelegenheid was gesteld Nederland vrijwillig te verlaten, kwam de Nationale ombudsman tot het oordeel dat de rechterlijke uitspraak was genegeerd waarmee de onderzochte gedraging "niet behoorlijk" was. De Nationale ombudsman wijdde enkele overwegingen aan het standpunt van de staatssecretaris, zoals zij dat had ingenomen naar aanleiding van de klacht, dat een last tot uitzetting van de bevoegdheid impliceert tot het toepassen van dwangmiddelen, ook jegens vreemdelingen ten aanzien van wie de in de wet genoemde vrijheidsbeperkende, vrijheidsbenemende, of andere maatregelen niet toepasbaar zijn. Hij overwoog voorts:

'De Staatssecretaris ziet aldus kennelijk ruimte voor het toepassen van dwangmiddelen - in de vorm van uitzetting met de sterke arm - jegens de betrokken vreemdeling ook na het opheffen van de vrijheidsbenemende maatregel van de vreemdelingenbewaring. (...) De Vreemdelingencirculaire stelt onder A7/1 dat vreemdelingen die Nederland niet vrijwillig verlaten daartoe door de sterke arm worden gedwongen, en vervolgt: "Om dit dwangmiddel te kunnen toepassen, wordt de vreemdeling zijn vrijheid ontnomen." Direct daarop volgt een opsomming van de vier vormen van vrijheidsontneming die de Vreemdelingenwet kent, en waarvan voor de onderhavige zaak alleen de vreemdelingenbewaring ex art. 26 Vreemdelingenwet van belang is. De aangehaalde tekst van de Vreemdelingencirculaire laat geen andere conclusie toe dan dat aan het gebruik van de sterke arm als dwangmiddel om de uitzetting van een vreemdeling te effectueren vrijheidsontneming vooraf gaat. De uitzetting van verzoekster met behulp van de sterke arm na de opheffing van haar vreemdelingenbewaring was dan ook niet in overeenstemming met de Vreemdelingencirculaire.' De Nationale ombudsman merkte in de tweede plaats op dat de Staatssecretaris zich op het standpunt stelde dat de last tot uitzetting in zichzelf - dus los van het gebruik van de bevoegdheid tot vreemdelingenbewaring - een grondslag biedt voor het aantasten, door de sterke arm, van de persoonlijke vrijheid van de betrokkene. Hij overwoog voorts:

'Ter aanduiding van de dwang die kan worden toegepast jegens een vreemdeling, en

waardoor diens persoonlijke vrijheid wordt aangetast, maakt de Vreemdelingen-circulaire een onderscheid tussen vrijheidsontneming en vrijheidsbeperking. De grens tussen beide is overigens allerm minst scherp te trekken, en zal per geval moeten worden bepaald. Wat daar ook van zij, voor de rechtmatigheid van vrijheidsontneming geldt, gezien art. 5, lid 1 van het Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden de eis van een wettelijke grondslag. De vreemdelingenwet kent vier vormen van vrijheidsontneming. Blijkens de Vreemdelingen-circulaire (A7/1.1.) is daarmee sprake van een gesloten stelsel. Voor vrijheidsontneming in het kader van de uitzetting van vreemdelingen als bedoeld in art. 22 Vreemdelingenwet biedt dit stelsel slechts de weg van de vreemdelingenbewaring. Het voorgaande betekent dat ook als er - zoals de Staatssecretaris doet - van wordt uitgegaan dat een last tot uitzetting in zichzelf de bevoegdheid geeft tot enigerlei aantasten van persoonlijke vrijheid, dit slechts de vorm kan hebben van een beperking van de bewegingsvrijheid die niet kan worden aangemerkt als vrijheidsontneming. Vervolgens dient te worden nagegaan waarop de staatssecretaris haar standpunt ter zake van de last tot uitzetting baseert. De staatssecretaris acht de bevoegdheid tot beperking van de bewegingsvrijheid van de vreemdeling die uitzetbaar is geïmpliceerd in de artt. 22 en 23 Vreemdelingenwet. Art. 22 Vreemdelingenwet spreekt van uitzetting en verwijdering. Het betreft hier begrippen die verwijzen naar feitelijk handelen in een situatie van onvrijwilligheid aan de kant van de vreemdeling op wie die handelingen betrekking hebben, en die deze handelingen moet dulden. Men zou kunnen zeggen dat de desbetreffende bepaling zonder zin zou zijn indien het desbetreffende gezag geen bevoegdheid zou toekomen om de uitzetting/verwijdering te effectueren. Zo bezien, is het niet onbegrijpelijk dat de Staatssecretaris - kennelijk - meent dat de wetgever met art. 22 het bevoegd gezag heeft willen legitimeren tot die handelingen die, wanneer een uitzetbare vreemdeling niet vrijwillig vertrekt, nodig zijn om diens uitzetting/verwijdering mogelijk te maken, ook in die gevallen waarin het gebruik van het - zwaardere - middel van vrijheidsontneming via de vreemdelingenbewaring ex art. 26 Vreemdelingenwet niet geïndiceerd is. Zoals ook de staatssecretaris aangeeft, dient in zo'n geval overigens wel steeds te worden gehandeld in overeenstemming met de eis van proportionaliteit en subsidiariteit. Dit betekent dat de beperking van de bewegingsvrijheid slechts aanvaardbaar is te achten voor vervoer rechtstreeks naar de plaats van uitzetting, en dat deze beperking niet langer mag duren dan de periode die nodig is voor dit vervoer, en voor de direct daarop aansluitende grensoverschrijding/ plaatsing in het vervoermiddel waarmee de betrokken vreemdeling het land zal verlaten. Verdergaande beperking zal feitelijk het karakter hebben van vrijheidsontneming. Voor een dergelijke beperking kan geen grond worden aangenomen enkel in de last tot uitzetting zelf, nu er immers het instrument van de vreemdelingenbewaring is. Voor zover (nog steeds: met de staatssecretaris) wordt uitgegaan van het standpunt dat de last tot uitzetting - in zichzelf bezien - de bevoegdheid tot het toepassen van dwangmiddelen impliceert, dient te worden nagegaan of in dit geval het gebruik van die bevoegdheid is gebleven binnen de hiervoor genoemde grens van een zodanige vrijheidsbeperking dat deze niet kan worden aangemerkt als vrijheidsontneming. Geoordeeld moet dan worden dat in dit geval die

grens in ieder geval is overschreden nu verzoekster, na te zijn overgebracht, gedurende de nacht ingesloten is geweest. Een dergelijk gedwongen verblijf gaat verder dan slechts beperking van bewegingsvrijheid, en is een zodanige vrijheidsbeperking

dat deze moet worden gekwalificeerd als vrijheidsontneming. Zoals al is overwogen, biedt een last tot uitzetting in zichzelf echter geen bevoegdheid tot vrijheidsontneming. (...) Voor het geval dat de Staatssecretaris zich echter stelt op het standpunt dat zij heeft ingenomen (...) - uitzetting met de sterke arm is toegestaan ook buiten het geval van vrijheidsontneming - zal dat in elk geval gevolgen moeten hebben voor de tekst van de Vreemdelingencirculaire. In dat geval is overigens bovendien de vraag gerechtvaardigd of het wel een wenselijke situatie is dat de bevoegdheid tot het toepassen van dwangmiddelen jegens een vreemdeling, als daarbij de persoonlijke vrijheid van betrokkene in het geding is, hooguit impliciet in de wet is geregeld. Nu hier (uiteindelijk) een grondrecht in het geding is, zou er in dat geval alle reden zijn voor een expliciete regeling, in de wet in formele zin, van de last tot uitzetting. Het belang daarvan is dan daarin gelegen dat de wetgever zelf bepaalt tot welke dwang de met die last te geven machtiging, op zichzelf, de bevoegdheid geeft, en daarbij kan aangeven onder welke voorwaarden mag worden overgegaan tot het gebruik van de betreffende machtiging."

3.2. In rapport 96/498 deed de Nationale ombudsman de Staatssecretaris van Justitie de aanbeveling de tekst van de Vreemdelingencirculaire aan te scherpen op het punt van de last tot uitzetting, dan wel zich te bezinnen op het regelen van de last tot uitzetting in de Vreemdelingenwet. In reactie op deze aanbeveling heeft de Staatssecretaris de Vreemdelingencirculaire aangescherpt door de volgende tekst toe te voegen aan het eind van hoofdstuk A6.3.1.:

"Ik wijs erop dat de wettelijke grondslag voor uitzetting is neergelegd in artikel 22, eerste lid, Vreemdelingenwet. De ambtenaar wordt door de last tot uitzetting bevoegd voor zover nodig om de uitzetting te kunnen realiseren, lijfswang tegen de vreemdeling toe te passen en hem in de uitoefening van zijn grondrechten te beperken. Een dergelijke beperking kan echter alleen plaatsvinden zolang in alle redelijkheid - afhankelijk van de omstandigheden - sprake is van opeenvolgende handelingen ter effectuering van de last tot uitzetting. De dwangmiddelen dienen zoveel mogelijk in tijd te worden beperkt. Hierbij kan worden gedacht aan het vervoer van de vreemdeling naar de plaats van uitzetting en het ophouden aldaar zoveel mogelijk direct voorafgaand aan de daadwerkelijke effectuering van die uitzetting."

6. Toepasselijke bepalingen uit de Vreemdelingenwet. Artikel 19, zoals dit luidde tot 1 januari 1998:

"1. De met de grensbewaking of het toezicht op vreemdelingen belaste ambtenaren zijn, hetzij op grond van concrete aanwijzingen over illegaal verblijf hetzij ter bestrijding van illegaal verblijf, zodra dit mogelijk is na grensoverschrijding, bevoegd personen staande te houden ter vaststelling van hun identiteit, nationaliteit en verblijfsrechtelijke positie. Degene die stelt Nederlander te zijn, maar dat niet kan aantonen, kan worden onderworpen aan de

dwangmiddelen, bedoeld in het tweede en vierde lid. Bij algemene maatregel van bestuur worden de documenten aangewezen waarover een vreemdeling moet beschikken ter vaststelling van zijn identiteit, nationaliteit en verblijfsrechtelijke positie.

2. Indien de identiteit van de staande gehouden persoon niet aanstonds kan worden vastgesteld, dan wel niet aanstonds blijkt dat het hem is toegestaan in Nederland te verblijven, mag hij worden overgebracht naar een plaats bestemd voor verhoor. Hij wordt aldaar niet langer dan gedurende zes uren opgehouden, met dien verstande, dat de tijd tussen middernacht en negen uur voormiddags niet wordt medegerekend.

3. Indien grond bestaat voor het vermoeden dat het aan de opgehouden persoon niet is toegestaan in Nederland te verblijven, kan de in het tweede lid bepaalde termijn door de korpschef, bevoegd ter plaatse waar die persoon zich bevindt, met ten hoogste acht en veertig uur worden verlengd." Artikel 22 "1. Vreemdelingen aan wie het niet krachtens een der bepalingen van de artikelen 8-10 is toegestaan in Nederland te verblijven, kunnen worden uitgezet." Artikel 24 "Tenzij het belang van de openbare rust, van de openbare orde of van de nationale veiligheid zich daartegen verzet, wordt bij het verstrekken van een last tot uitzetting aan de vreemdeling een redelijke termijn gegund om te vertrekken naar een plaats buiten Nederland waar zijn toelating gewaarborgd is." Artikel 26 "1. Indien het belang van de openbare rust, van de openbare orde of van de nationale veiligheid zulks vordert, kunnen in bewaring worden gesteld:

a. vreemdelingen wier uitzetting is gelast; (...)

2. Bewaring van een vreemdeling blijft achterwege wanneer - en wordt beëindigd zodra - hij te kennen geeft Nederland te willen verlaten en hiertoe voor hem ook gelegenheid bestaat."

7. Toepasselijke voorschriften in de Vreemdelingencirculaire 7.1. Hoofdstuk A6/3 van de Vreemdelingencirculaire bevat de voorschriften ten aanzien van onder meer de bevoegdheid tot het geven van een last tot uitzetting. Uit A6/3.3 komt naar voren dat de korpschef bevoegd is een zodanige last tot uitzetting te geven indien en voor zover deze last een vreemdeling betreft die niet past in één van de categorieën die uitsluitend op last van de Minister van Justitie kunnen worden uitgezet. In de situatie van verzoeker, die geen geldige verblijfstitel had en geen verblijf in Nederland beoogde of had aangevraagd, is de korpsbeheerder bevoegd de last tot uitzetting te geven.

7.2. In paragraaf A5/4.6. van de Vreemdelingencirculaire staat onder meer:

"Een opgehouden persoon kan maximaal gedurende zes uur worden opgehouden op een plaats voor verhoor (art. 19, tweede lid Vw, zie hiervoor, onder 6.; N.o.). Hierbij geldt dat de tijd tussen middernacht en negen uur 's morgens niet wordt meegerekend. 4.6.5.1

Bevoegdheid tot verlenging Indien na de hiervoor genoemde termijn grond bestaat voor het vermoeden dat het de opgehouden persoon niet is toegestaan in Nederland te verblijven, kan de korpschef deze termijn met ten hoogste 48 uur verlengen. (...) 4.6.8
Zodra de grond van vrijheidsontneming niet meer aanwezig is, heft de korpschef de maatregel op. De opheffing moet plaatsvinden:

- als de maximale termijn van ophouding is bereikt; - wanneer de vreemdeling te kennen geeft Nederland te willen verlaten en hiertoe voor hem de gelegenheid bestaat; - zodra het vertrek van de vreemdeling nodig is voor zijn verwijdering; - als de identiteit van de vreemdeling is vastgesteld."

7.3. In hoofdstuk A7/1 van de Vreemdelingencirculaire is onder meer het volgende opgenomen:

"Vreemdelingen die hier niet (langer) mogen verblijven, dienen Nederland te verlaten.

Doen zij dit niet vrijwillig, dan kunnen zij hiertoe door middel van de sterke arm worden gedwongen. Om dit dwangmiddel te kunnen toepassen, wordt de vreemdeling zijn vrijheid ontnomen. 1.1 Vrijheidsontneming De Vw kent vier vormen van vrijheidsontneming:

a. ophouden van vreemdelingen die zijn binnengekomen aan boord van een schip of luchtvaartuig en aan wie de toegang is geweigerd, in een tegen ongeoorloofd vertrek beveiligde ruimte (...); b. ophouden van vreemdelingen van wie de aanvraag om toelating als vluchteling niet is ingewilligd wegens niet-ontvankelijkheid of kennelijke ongegrondheid in een tegen ongeoorloofd vertrek beveiligde ruimte (...); c. ophouden van staande gehouden personen ter vaststelling van de identiteit, nationaliteit en verblijfsrechtelijke positie op een plaats bestemd voor verhoor (art. 19 Vw); d. vreemdelingenbewaring (art. 26 Vw)." 8. Overige bepalingen

8.1. Artikel 15, eerste lid van de Grondwet:

"1. Buiten de gevallen bij of krachtens de wet bepaald mag niemand zijn vrijheid worden ontnomen."

8.2. Artikel 5 van het Europees Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden (EVRM):

"1. Een ieder heeft recht op vrijheid van zijn persoon. Niemand mag zijn vrijheid worden ontnomen, behalve (...) overeenkomstig een wettelijk voorgeschreven procedure: (...) f. in het geval van rechtmatige arrestatie of detentie van een persoon teneinde hem te beletten op onrechtmatige wijze het land binnen te komen, of van een persoon waartegen een uitwijzings- of uitleveringsprocedure hangende is..."